

EVALUATIE ARMOEDE- EN SCHULDENBELEID 2023 GEMEENTE MIDDEN-DELFLAND

Evaluatie armoede- en schuldenbeleid 2023

Onderzoek naar de omvang en samenstelling van de doelgroepen voor het gemeentelijke armoedebeleid en het gebruik van inkomensondersteunende regelingen in de gemeente Midden-Delfland. Daarnaast brengt dit onderzoek het effect van de gemeentelijke regelingen in kaart op de totale inkomens en komen de ervaringen van de minimadoelgroep aan bod.

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Midden-Delfland

Datum
Juni 2023

Auteurs
Michelle Ellens
Jitske Kooistra-van der Wijk
Anieta Boer

Databewerking
Johan Knol

Grafische ondersteuning
Senne Trip

KWIZ
Stavangerweg 23 - 5
9723 JC Groningen
050 - 5252473
contact@kwiz.nl

Uitgave
Deze publicatie is een uitgave van KWIZ. Het overnemen van cijfers en/ of teksten is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze publicatie mag worden verveelvoudigd en/ of openbaar gemaakt worden in welke vorm dan ook zonder voorafgaande toestemming van KWIZ.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 1
Inleiding 2
Samenvatting 5
1. Minima in beeld 12
2. Minimakinderen tot 18 jaar in beeld 19
3. Minimaregelingen 22
4. Schuldhulpverlening 29
5. Inkomenseffecten 30
6. Behoeftepeiling Minima 39
Bijlage 1. Methodiek Armoedemonitor 42
Bijlage 2. Bevolkingskarakteristieken 44
Bijlage 3. Kenmerken kinderen 45
Bijlage 4. Kenmerken minima tot 100% en 110% Wsm 46
Bijlage 5. Onderzoeksmethodiek inkomens effectrapportage 48
Bijlage 6. Overzicht minimaregelingen 51
Bijlage 7. Opbouw totaal inkomen 100 tot 130% Wsm 52
Bijlage 8. Financieel maandoverzicht 54
Bijlage 9. Afkortingen 60

Inleiding

Gemeenten hebben de zorgplicht om de leefsituatie en het toekomstperspectief van kwetsbare burgers die in armoede verkeren, te verbeteren. Daarnaast hebben zij de taak en het belang om prikkels te geven aan burgers dat zij zoveel mogelijk zelfstandig in hun levensonderhoud voorzien. Het minima- en schuldenbeleid is in de gemeente Midden-Delfland een actueel thema. De gemeente wil in 2023 dit beleid tegen het licht houden ten behoeve van het nieuwe uitvoeringsprogramma Armoede en Schuldhulpverlening.

Voorliggend onderzoek geeft daarom inzicht in de omvang en kenmerken van de huidige minimapopulatie (Armoede- en schuldenmonitor), het effect van de gemeentelijke regelingen en landelijke toeslagen op de inkomensgroei (Inkomenseffect rapportage) en de ervaringen van de minimadoelgroep (Behoeftepeiling Minima). Hieronder wordt de onderzoeksmethodiek van de verschillende deelonderzoeken toegelicht.

1.1. Onderzoeksmethode Armoedemonitor

De Armoedemonitor beschrijft de doelgroep voor het lokale armoedebeleid aan de hand van een aantal kenmerken[1]. Daarnaast brengt de monitor het gebruik en bereik van de verschillende minimaregelingen in beeld. De gegevens over de omvang en samenstelling van de doelgroep geven de situatie per 31 december 2022 weer (peildatum minimapopulatie), op basis van het inkomen op het Wettelijk sociaal minimum (Wsm). Het gebruik van de regelingen is gemeten over het jaar 2022. De huidige meting wordt beschouwd als nulmeting[2] en de gemeente zou graag over circa twee jaar een vervolgmeting willen uitvoeren.

Methodieken

De gemeente heeft geen rechtstreekse toegang tot inkomensgegevens van haar inwoners. Door zoveel mogelijk informatiebronnen van gemeentelijke regelingen voor minimahuishoudens aan elkaar te koppelen, kunnen we het aantal minimahuishoudens weergeven dat de gemeente op het peilmoment in beeld heeft. Daarvoor heeft de gemeente registraties van de volgende voorzieningen gebruikt: de Participatiewet, minimaregelingen, collectieve zorgverzekering, kwijtschelding, energietoeslag en gegevens van schulddienstverlening. Met behulp van de Basisregistratie Personen (BRP) zijn de gebruikersgegevens vervolgens op huishoudniveau gegroepeerd. Op deze manier ontstaat een samenhangend beeld op de omvang en samenstelling van de minimapopulatie, de mate van gebruik van voorzieningen en de overlap in het gebruik van voorzieningen op andere beleidsterreinen.

De methodiek van bronregistraties heeft als gevolg dat alleen minimahuishoudens die de gemeente (en/of externe partners) in beeld heeft, zijn opgenomen in de Armoedemonitor. Huishoudens die van geen enkele regeling of voorziening voor minima gebruikmaken, maar misschien wel recht hebben op sommige regelingen, ontbreken daarom in de cijfers. Met behulp van de Armoede Index verschaft KWIZ wel inzicht in de omvang van de groep huishoudens die niet in beeld is bij de gemeente.

Vergelijking met andere gemeenten

De gemeente Midden-Delfland wenst een vergelijking te zien met naburige gemeenten: Lansingerland en Ridderkerk. Deze vergelijking zal plaatsvinden voor het aandeel huishoudens en kinderen dat moet rondkomen van een minimuminkomen. In beide gemeenten heeft KWIZ in 2023 vergelijkbaar onderzoek uitgevoerd. Verder zal de vergelijking met andere gemeenten met name plaatsvinden op ervaringscijfers van KWIZ. Bijvoorbeeld voor het bereik van de minimaregelingen en de overlap met schuldhulpverlening wordt de gemeente Midden-Delfland afgezet tegen gemeenten van vergelijkbare grootte (inwonersaantal tot 50.000 inwoners).

[1] De kenmerken van het huishouden zijn gebaseerd op de kenmerken van de oudste persoon in het huishouden.
[2] In 2016 heeft KWIZ ook een Armoedemonitor opgesteld voor de gemeente Midden-Delfland. Dit is op moment van schrijven 7 jaar geleden en sindsdien hebben vele ontwikkelingen plaatsgevonden. Om die reden heeft de gemeente ervoor gekozen om de huidige meting over 2022 als nulmeting te beschouwen en geen vergelijking uit te voeren met de resultaten uit 2016.

1.2. Onderzoeksmethode Inkomenseffect rapportage

We berekenen voor zes verschillende huishoudtypen met vier verschillende inkomensniveaus ten opzichte van het Wettelijk sociaal minimum, de effecten van het wegvallen van gemeentelijke regelingen en dalen van landelijke toeslagen bij een stijgend inkomen, oftewel de inkomenseffecten.

Daarvoor is per huishoudtype een overzicht van de inkomsten en uitgaven per maand. Met behulp van landelijke inkomensnormen, landelijke toeslagen en informatie over gemeentelijke regelingen is per huishoudtype de inkomsten bepaald. De gemeentelijke regelingen worden hiervoor omgezet in een maandbedrag. Voor de vaste uitgaven gaan wij uit van cijfers en normen van het Nibud. Voor de andere uitgaven is waar mogelijk gebruikgemaakt van lokale tarieven (zoals huur en waterschapsbelasting).

1.3. Onderzoeksmethode Behoeftepeiling Minima

De gemeente wil bij het nieuwe uitvoeringsprogramma tevens uitdrukkelijk rekening houden met de behoeften die de doelgroep heeft en hoe de minimapartners[3] tegen de armoede- en schuldenproblematiek aankijken. Het bevragen van de ervaringen en behoeften van de minimadoelgroep is daarom een cruciaal onderdeel van dit onderzoek.

Doelgroep en respons

De doelgroep van dit onderzoek bestaat uit inwoners van de gemeente Midden-Delfland die in 2022 de energietoeslag toegekend hebben gekregen en/of gebruik hebben gemaakt van een of meerdere minimaregelingen. Per huishouden is één vragenlijst verstuurd. In totaal hebben 480 huishoudens in de gemeente een uitnodiging gekregen om deel te nemen aan het onderzoek. De vragenlijsten is in mei 2023 verstuurd. Respondenten konden de vragenlijst zowel schriftelijk als online invullen.

In totaal hebben 111 respondenten de vragenlijst ingevuld (20 online, 91 op papier). Dat is 23 procent van de aangeschreven doelgroep. De respons is niet voldoende om uitspraken te doen over de volledige doelgroep van huishoudens die gebruikmaken van het minimabeleid in de gemeente Midden-Delfland. Om een betrouwbare uitspraak te kunnen doen, waren er 174 respondenten nodig voor een betrouwbaarheid van 90 procent. De resultaten dienen als indicatief te worden beschouwd.

In voorliggend rapport is een samenvatting van de resultaten opgenomen. Het volledige rapport inclusief diagrammen en duiding is opgeleverd als ‘Rapport Behoeftepeiling gemeente Midden-Delfland’, opgeleverd in juli 2023.

1.4. Leeswijzer

Het rapport start met een samenvatting van de belangrijkste onderzoeksresultaten en daaruit voortvloeiende aanbevelingen. Vervolgens geven de eerste twee hoofdstukken inzicht in de minimapopulatie: huishoudens en kinderen met bijbehorende kenmerken. Hoofdstuk 3 gaat in op het gebruik en bereik van de minimaregelingen van gemeente Midden-Delfland. Hoofdstuk 4 bespreekt het gebruik van schuldhulpverlening en de overlap hiervan met minimahuishoudens. Hoofdstuk 5 geeft de inkomenseffecten weer (inkomenseffect rapportage) en hoofdstuk 6 bespreekt de resultaten van de behoeftepeiling onder minima.

Het rapport wordt afgesloten met een tiental bijlagen waarin de achterliggende informatie wordt weergegeven. Bijlage 1 geeft een overzicht van de onderzoeksmethodiek van de Armoedemonitor. In bijlage 2 tot 4 worden aanvullende cijfers gepresenteerd voor de Armoedemonitor; het gaat bijvoorbeeld om de kenmerken van alle huishoudens[4] en van de

[3] De ervaringen van de minimapartners vormen geen onderdeel van voorliggend onderzoek. Het ophalen van de ervaringen van deze samenwerkingspartners heeft de gemeente zelf uitgevoerd.
[4] Alle landelijke cijfers zijn afkomstig van het CBS en vergelijking met andere gemeenten wordt gedaan op basis van ervaringscijfers van KWIZ.

inkomensgroepen die in het rapport niet aan de orde komen (100 en 110 procent Wsm). Bijlage 5 geeft een overzicht van de onderzoeksmethodiek van de inkomenseffect rapportage. Bijlage 6 tot 8 behoren tot de inkomenseffect rapportage. Zij geven een overzicht van de minimaregelingen, de opbouw van het totale inkomen per huishoudtype en de financiële maandoverzichten weer. Bijlage 9 bevat de kenmerken van de respondenten van de behoeftepeiling en bijlage 10 geeft een lijst van afkortingen.

Samenvatting

In deze samenvatting staan de belangrijkste onderzoeksresultaten weergegeven van de drie deelonderzoeken: de Armoedemonitor, de inkomenseffect rapportage en de behoeftepeiling onder de minimadoelgroep. Eerst wordt de minimapopulatie en haar kenmerken beschreven. Het bereik van de regelingen komt ook aan de orde. Verder gaan we in op de effecten van het landelijke en lokale beleid op de totale inkomens van huishoudens. Tot slot komen de ervaringen van de minimadoelgroep aan bod.

Omvang minimapopulatie: huishoudens en kinderen

Van alle huishoudens in de gemeente Midden-Delfland hebben naar schatting 266 huishoudens een inkomen tot 100 procent van het Wettelijk sociaal minimum (Wsm) en 405 huishoudens in totaal een inkomen tot 120 procent Wsm. Respectievelijk vormen zij 3,3 procent en 5,0 procent van alle huishoudens in de gemeente. Het aandeel minimahuishoudens op 100 procent Wsm ligt in Midden-Delfland onder het gemiddelde in vergelijkbare kleine gemeenten (5 à 6 procent). Op 120 procent Wsm ligt het aandeel minimahuishoudens in Midden-Delfland iets onder het gemiddelde in vergelijkbare gemeenten; 6 à 7 procent.

Verder groeien 170 kinderen op in een huishouden met een inkomen tot 100 procent Wsm (4,3 procent) en 244 kinderen met een huishoudinkomen tot 120 procent Wsm (6,1 procent). Het aandeel minimakinderen in vergelijkbare gemeenten ligt gemiddeld op 8 à 9 procent; Midden-Delfland heeft dus in verhouding minder minimakinderen dan vergelijkbare gemeenten.

Tabel S1. Omvang totale minimapopulatie Midden-Delfland (geschat)

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	Huishoudens Aantal	%	Kinderen Aantal	%
Tot 100%	266	3,3%	173	4,3%
Tot 110%	61	0,8%	33	0,8%
Tot 120%	78	0,9%	38	0,9%
Subtotaal	*405*	*5,0%*	*244*	*6,1%*
Geen minima	7.639	95,0%	3.767	95,9%
Totaal	**8.044**	**100%**	**4.011**	**100%**

De gemeente Midden-Delfland heeft een groot deel van de minimapopulatie in beeld. In totaal gaat het om 291 huishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm (3,6 procent van alle huishoudens). De gemeente heeft 223 kinderen in beeld die opgroeien in een huishouden met een inkomen tot 120 procent Wsm (5,6 procent van alle kinderen in de gemeente).

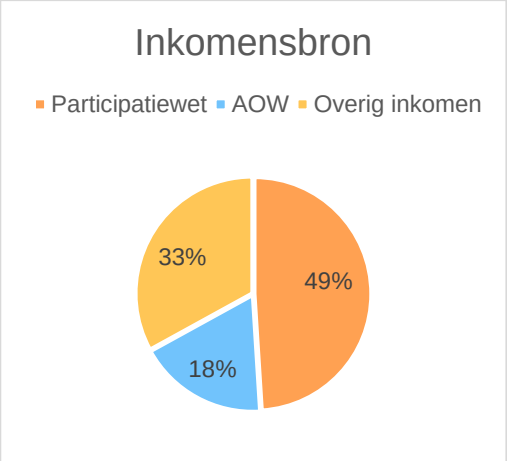
Tabel S2. Omvang minimapopulatie Midden-Delfland (in beeld)

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	Huishoudens Aantal	%	Kinderen Aantal	%
Tot 100%	229	2.8%	170	4,2%
Tot 110%	24	0.3%	27	0,7%
Tot 120%	38	0.5%	25	0,6%
Subtotaal	*291*	*3.6%*	*223*	*5,6%*
Geen minima	7.753	96.4%	*3.788*	*94,4%*
Totaal	**8.044**	**100%**	**4.011**	**100%**

Kenmerken van de minimapopulatie

De helft van de **minimahuishoudens** ontvangt een uitkering vanuit de Participatiewet als voornaamste inkomstenbron (49 procent). Verder heeft een derde een overig inkomen, zoals inkomen uit arbeid of een WW-uitkering. Tot slot heeft 18 procent een AOW-uitkering.

Figuur S1. Inkomensbron minima

De helft van de minimahuishoudens betreft een alleenstaand huishouden (49 procent). De meeste minimahuishoudens hebben een niet-westerse migratieachtergrond (49 procent) of een Nederlandse achtergrond (41 procent).

Kijkend naar **minimakinderen** groeien de meeste minimakinderen op in een huishouden met een uitkering vanuit de Participatiewet (61 procent). Ruim de helft van de minimakinderen woont in een tweeoudergezin (60 procent) en de andere kinderen groeien op in een eenoudergezin (40 procent). De meeste minimakinderen groeien in een huishouden met een niet-westerse migratieachtergrond (73 procent) en wonen in Maasland (52 procent).

Doelgroepen

Sommige doelgroepen hebben vaker een minimuminkomen dan andere doelgroepen. Dit geldt bijvoorbeeld voor eenoudergezinnen met minderjarige kinderen en huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond. Op grond van woonplaats zijn geen opvallende verschillen te zien tussen Maasland, Schipluiden en Den Hoorn: het aandeel minima is vergelijkbaar in deze woonplaatsen.

Nieuwe en langdurige minima

Zeven op de tien minimahuishoudens in de gemeente Midden-Delfland zijn langdurig minima (209 huishoudens; 71 procent). Deze huishoudens zijn al drie jaar of langer aangewezen op een inkomen tot 120 procent Wsm. Bepaalde doelgroepen moeten vaker langdurig rondkomen van een minimuminkomen dan andere doelgroepen. Dit geldt bijvoorbeeld voor huishoudens met een AOW-uitkering, alleenstaande huishoudens en ouderparen met kinderen en huishoudens die woonachtig zijn in Schipluiden. Verder zijn 39 huishoudens ingestroomd in de minimapopulatie (13 procent).

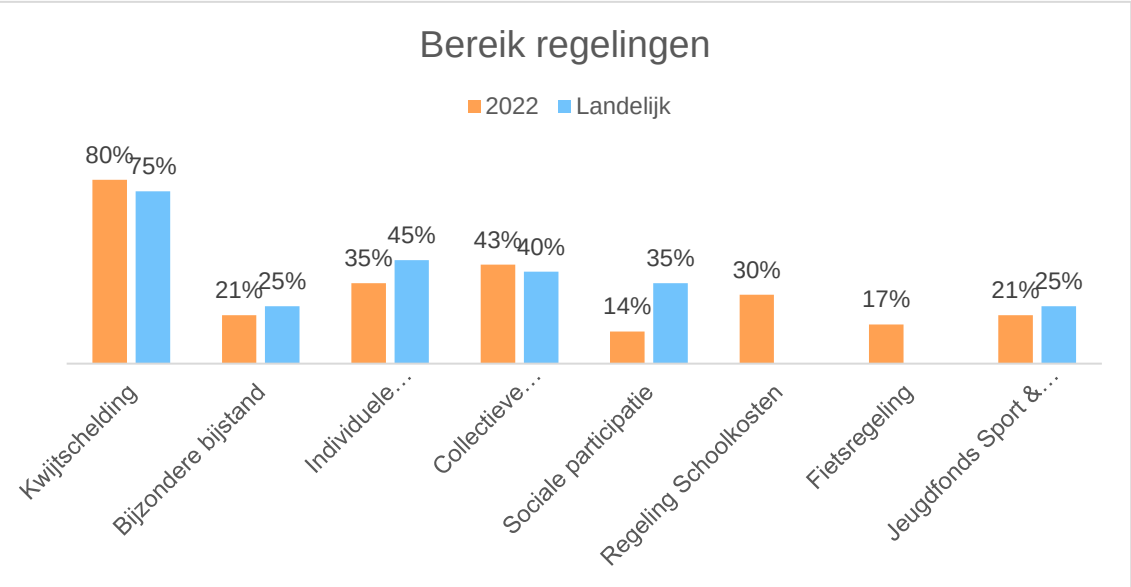
Regelingen

In onderstaand figuur staat het bereik per regeling in 2022. Dit is het gebruik van de regeling, afgezet tegen de doelgroep. In onderstaande figuur wordt het bereik tevens afgezet tegen het gemiddelde dat in vergelijkbare gemeenten gangbaar is[5]. Het volgende valt op:

- Het bereik van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen ligt relatief hoog in de gemeente Midden-Delfland (80 procent). In vergelijkbare gemeenten zien we een bereik van 70 tot 75 procent;
- De regeling Sociale Participatie ondersteunt volwassenen in hun deelname aan de samenleving. De regeling heeft een relatief laag bereik van 14 procent, terwijl in vergelijkbare gemeenten een bereik van 30 tot 35 procent gangbaar is;
- Verder ligt het bereik van de meeste regelingen in lijn met het gemiddelde bereik in vergelijkbare gemeenten.

[5] Voor de computerregeling, regeling schoolkosten en fietsregeling beschikt KWIZ over onvoldoende vergelijkingsmateriaal om

Figuur S2. Bereik regelingen, afgezet tegen het landelijk gemiddelde

Schuldhulpverlening

In 2022 hebben 34 huishoudens gebruikgemaakt van schuldhulpverlening. In totaal hebben 19 huishoudens hiervan een minimuminkomen tot 120 procent. Afgezet tegen alle minimahuishoudens maakt 6,5 procent van de minimahuishoudens gebruik van schuldhulpverlening. Onder niet-minimahuishoudens ligt dit aandeel veel lager, namelijk op 0,2 procent.

Tabel S3. Inkomensverdeling SHV-gebruikers

Schuldhulpverlening	2022 Aantal	%	Aandeel SHV t.o.v. alle huishoudens
Tot 120% Wsm	19	56%	6,5%
Overige huishoudens	15	44%	0,2%
Totaal	**34**	**100%**	

Inkomenseffecten

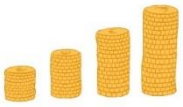
Financieel effect

Het bedrag dat minima vanuit het Rijk aan toeslagen kunnen ontvangen is veel hoger dan het bedrag dat ze aan gemeentelijke regelingen kunnen ontvangen. Financieel gezien is de invloed van de gemeente dan ook kleiner dan de invloed van het Rijk. Het bedrag aan landelijke toeslagen neemt voor de meeste huishoudens geleidelijk af bij een hoger inkomen. Ditzelfde gaat op voor de gemeentelijke regelingen. De regelingen in de gemeente Midden-Delfland vallen op verschillende momenten weg (maximaal 120 procent Wsm).

Echter heeft het gemeentelijk beleid wel degelijk een groot effect. De gemeentelijke regelingen zorgen er voor dat huishoudens (meer) ruimte overhouden voor het doen van vrije bestedingen. Dit komt met name paren die niet AOW-gerechtigd zijn ten goede, omdat zij op het bijstandsniveau zonder de gemeentelijke regelingen geen budget zouden overhouden voor vrije bestedingen. Het bedrag dat wordt overgehouden verschilt aanzienlijk per huishoudtype en inkomensniveau. Alleenstaanden houden bij elk inkomensniveau ook een relatief groot budget voor vrije besteding over zonder gemeentelijke bijdragen. Paren met en zonder kinderen hebben een lager budget omdat de landelijke toeslagen bij hen sneller teruglopen. Zij hebben bij een inkomen op 100 procent Wsm de gemeentelijke ondersteuning nodig om een budget te hebben voor vrije bestedingen. Daarnaast is het belangrijk om te benoemen dat de aanname is gedaan

dat huishoudens gebruik maken van alle beschikbare regelingen. Echter in de praktijk is de ervaring dat huishoudens niet of gedeeltelijk gebruik maken van de regelingen. In werkelijkheid zal het vrij besteedbaar budget waarschijnlijk vaak lager uitvallen.

Werken loont

Werken loont: wanneer huishoudens in Midden-Delfland vanuit de bijstand gaan werken tegen een loon gelijk aan 110, 120 of 130 procent Wsm, gaan zij er in totaal inkomen meestal op vooruit (mits zij gebruikmaken van alle toeslagen en regelingen) ten opzichte van de bijstandssituatie. Landelijke toeslagen lopen geleidelijk terug en het recht op gemeentelijke regelingen vervalt naarmate het inkomen toeneemt. Dit wordt echter gecompenseerd door de stijging van het inkomen. Het totaal inkomen bestaat uit het netto-inkomen (inclusief vakantietoeslag), landelijke toeslagen en gemeentelijke regelingen. Alleenstaanden gaan er bij ieder hoger inkomensniveau relatief gezien het meest op vooruit. Ook paren gaan er bij een hoger loon telkens op vooruit ten opzichte de bijstandssituatie.

Ervaringen van de doelgroep

Meedoen

Twee derde van de respondenten heeft het gevoel mee te kunnen doen in de samenleving. De belangrijkste belemmeringen voor het niet (volledig) mee kunnen doen zijn: weinig geld, een slechte gezondheid en weinig sociale contacten.

Financiële situatie

Twee derde van de respondenten kan maandelijks niet (altijd) rondkomen en de meeste respondenten met geldzorgen hebben hier al drie jaar of langer mee te maken. Het ontbreekt respondenten het meest aan geld voor sociale participatie en de aanschaf van noodzakelijke spullen. De financiële situatie heeft voor een deel van de respondenten een negatief effect op hun gezondheid, zoals stress, zorgen en piekergedachten.

Bekendheid regelingen

De bekendheid en het gebruik van de minimaregelingen verschilt per regeling. De energietoeslag en de kwijtschelding gemeentelijke belastingen zijn de meest bekende regelingen. De meest genoemde reden voor niet-gebruik van regelingen is onbekendheid, daarnaast vinden respondenten het soms moeilijk om een regeling aan te vragen.

Informatie en contact

De medewerkers van de gemeente en vrienden en kennissen vormen de belangrijkste informatiebron bij geldzorgen. Ruim een deerde van de respondenten is positief over de informatie: ze weten waar ze moeten zijn en snappen de informatie die ze krijgen. Tegelijkertijd is de informatie voor een kwart van de respondenten niet duidelijk.

Aanvraag

De helft van de respondenten kan een aanvraag niet zonder hulp doen. De wijze waarop respondenten een aanvraag doet is verschillend. Respondenten van 67 jaar en ouder doen dit het liefst op papier, respondenten jonger dan 67 jaar doen dit liever digitaal.

Tips en adviezen

Respondenten hadden de gelegenheid om tips en adviezen mee te geven:

- **Informatievoorziening**: respondenten willen graag (meer) duidelijke informatie over de regelingen. Dit zou volgens hen bijvoorbeeld kunnen als medewerkers van de gemeente daarin een pro-actievere rol innemen. Maar ook een duidelijk en overzichtelijke folder zou hen helpen. Daarnaast zou het respondenten helpen als het taalgebruik makkelijker zou worden.
- **Toegankelijkheid:** Het is voor respondenten niet altijd duidelijk waar zij bepaalde informatie moeten zoeken en daarnaast hebben zij moeite met het aanvragen van

regelingen. Ook wordt aangegeven dat een aantal respondenten een drempel ervaren wanneer zij een aanvraag willen doen.
- **Persoonlijke behandeling:** respondenten hebben behoefte aan een persoonlijke behandeling. Hierbij zou rekening gehouden kunnen worden bij het leveren van passende informatie en hulp.

S1.2 Conclusie en aanbevelingen

Uit de onderzoeksresultaten kunnen een aantal conclusies worden getrokken. De conclusies zijn onderverdeeld in drie thema's. De hieruit voortvloeiende aanbevelingen volgen in de tekstkaders.

Participatie

- De inkomenseffect rapportage laat zien dat alle huishoudtypen voldoende vrij besteedbaar budget hebben om sociaal te kunnen participeren in de samenleving, als zij van alle gemeentelijke regelingen gebruikmaken. Paren (met en zonder kinderen) hebben hierbij de ondersteuning van de gemeentelijke regelingen ook nodig op bijstandsniveau;
- Uit de Armoedemonitor blijkt echter dat huishoudens gemiddeld 2,2 minimaregelingen benutten. De praktijk laat dus een weerbarstig beeld zien. Áls huishoudens gebruikmaken van de regelingen kunnen ze rondkomen en participeren, maar in de praktijk maken huishoudens op de meeste regelingen geen aanspraak terwijl ze hier recht op hebben. Dit geldt in het bijzonder voor de regeling Sociale Participatie voor volwassenen. Deze regeling heeft een bereik van 14 procent onder de doelgroep en wordt op declaratiebasis aangeboden;
- Het effect hiervan zien we terug in de behoeftepeiling onder de minimadoelgroep; huishoudens hebben regelmatig te weinig budget om te participeren. Zo geven huishoudens aan dat ze soms/vaak te weinig geld hebben om leuke dingen te doen (82 procent), mee te doen aan sport en cultuur (68 procent) of op bezoek te gaan bij familie en vrienden (57 procent).

Bovenstaande wijst erop dat de gemeente Midden-Delfland een breed en compleet aanbod aan minimaregelingen heeft. Dit pakket biedt voldoende ondersteuning voor een minimaal niveau van sociale participatie áls inwoners hier gebruik van maken.

Aanbeveling:

Overweeg om de regeling Sociale Participatie te verstrekken op andere wijze dan op declaratiebasis. Dit kan een drempel verlagen voor het aanvragen en gebruikmaken van de regeling.

Bijvoorbeeld aan de hand van een gesprek waarin inwoners aangeven hoe de regeling zal bijdragen aan hun participatie aan de samenleving, of dat inwoners één kostenpost dienen te verantwoorden. Een andere mogelijkheid kan zijn om aan te geven dat op steekproefniveau controle wordt uitgevoerd van de uitgaven. Alle genoemde opties zorgen ervoor dat inwoners niet alle kosten hoeven verantwoorden voordat ze deze maken; dit kan hun wendbaarheid vergroten bij het participeren in de samenleving.

Kwetsbare groepen

- De Armoedemonitor laat zien dat sommige huishoudens vaker minima zijn dan andere. Het gaat bijvoorbeeld om alleenstaanden, eenoudergezinnen met minderjarige kinderen en huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond;
- Zeven op de tien minimahuishoudens zijn langdurige minima. Deze huishoudens zijn al drie jaar of langer aangewezen op een minimuminkomen. Hun langdurige inkomenssituatie remt hun perspectief op een inkomensvooruitgang; de kans is aanwezig dat deze groep moeizaam of zelfs niet meer uit een minimasituatie vandaan komt;
- Een derde van de minimahuishoudens heeft een overig inkomen (loon uit arbeid, zzp of een WW-uitkering) als voornaamste inkomensbron. Dit sluit aan bij de landelijke trend

dat steeds meer huishoudens te maken krijgen met financiële zorgen. Er vindt een verschuiving plaats binnen de minimapopulatie van huishoudens met een uitkering vanuit de Participatiewet naar huishoudens met een overig inkomen;
- Er zijn veel zzp'ers in de gemeente Midden-Delfland: bijna een tiende van de beroepsbevolking heeft een eigen onderneming zonder personeel (1.249 inwoners). Van deze groep zijn slechts 29 huishoudens in beeld als minimahuishouden met een inkomen tot 120 procent Wsm, omdat zij gebruikmaken van één of meerdere minimaregelingen;
- Uit de behoeftepeiling onder de doelgroep is bovendien gebleken dat inwoners drempels ervaren om mee te kunnen doen aan de samenleving. De meest voorkomende zijn: weinig geld (44 procent), een slechte mentale of fysieke gezondheid (35 procent) en weinig sociale contacten (22 procent). Deze drempels laten zien dat inwoners kwetsbaar kunnen zijn door weinig financiële bestedingsruimte, maar ook vanwege andere oorzaken;
- Tot slot leidt de financiële situatie van minimahuishoudens ook tot mentale problematiek. Zo heeft de helft van de respondenten die niet (altijd) kunnen rondkomen te maken met slaapproblematiek, stress en piekergedachten.

Bovenstaande onderzoeksresultaten wijzen erop dat er kwetsbare doelgroepen zijn die extra aandacht verdienen. Het kan voorkomen dat de verschillende doelgroepen ook verschillende behoeften hebben. Houd de verschillende doelgroepen in beeld en krijg in beeld wat deze huishoudens nodig hebben.

Aanbevelingen:

Investeer voor langdurige minima in participatiemogelijkheden in de samenleving, zodat zij kunnen meedoen (ook wanneer participatie in het arbeidsproces niet lukt).

Krijg en houd multiproblematiek in beeld; huishoudens hebben veelal ook met andere problematiek te maken wanneer zij van een minimuminkomen moeten rondkomen. Hulp op andere levensdomeinen kan noodzakelijk zijn. Besteed bijvoorbeeld bij de aanvraag van een minimaregeling aandacht aan andere drempels die inwoners ervaren en inventariseer hun ondersteuningsbehoeften.

Zet in op informatievoorziening over de minimaregelingen onder ondernemers. Hun wisselende inkomen kan een drempel vormen om regelingen aan te vragen, dus informatievoorziening en ondersteuning is van belang.

Daarnaast is het van belang om de aandacht te vestigen op de minimahuishoudens die een inkomen uit arbeid (overig inkomen) als belangrijkste inkomensbron hebben. Deze huishoudens nemen deel aan het arbeidsproces, maar hebben alsnog onvoldoende middelen om rond te komen. De meeste regelingen worden verstrekt tegen een inkomensgrens van 110 procent. Het gaat bijvoorbeeld om de regeling Sociale participatie en de bijzondere bijstand waar ook participatiemogelijkheden vanuit worden vergoed. In vergelijking tot andere gemeenten hanteert de gemeente Midden-Delfland hiervoor relatief lage inkomensgrenzen.

Aanbeveling:

Onderzoek de mogelijkheden om de inkomensgrenzen van de minimaregelingen te verruimen om meer huishoudens te ondersteunen, ook de groep huishoudens die een inkomen uit arbeid heeft, maar onvoldoende bestedingsruimte om rond te komen.

Informatie en aanvraagprocedure

- De belangrijkste reden voor het niet gebruiken van minimaregelingen is onbekendheid: 46 procent van de huishoudens geeft aan dat ze de regelingen niet kennen;
- Uit de behoeftepeiling blijkt bovendien dat een aanzienlijk deel van de inwoners de informatie niet kunnen vinden die ze zoeken (41 procent), de informatie die ze vinden niet snappen (36 procent) en niet weten waar ze moeten zijn voor de minimaregelingen (34 procent);
- Vier op de tien respondenten kan de regelingen zelf aanvragen, zonder hulp van naasten of gemeentelijke medewerkers;
- De belangrijkste informatiebronnen over de minimaregelingen zijn medewerkers van de gemeente (41 procent), familie en vrienden (39 procent) of internet (32 procent).

Bovenstaande onderzoeksresultaten laten zien dat de informatievoorziening niet voor alle respondenten voldoende ondersteunend is. Inwoners kennen niet alle regelingen, weten niet altijd waar ze informatie moeten zoeken, begrijpen de informatie niet altijd en hebben veelal hulp nodig bij het aanvragen van de regelingen. Dit duidt erop dat de informatievoorziening en aanvraagprocedure beter zou kunnen aansluiten bij de doelgroep.

Aanbevelingen:

Vereenvoudig de aanvraagprocedure voor de minimaregelingen. Bijvoorbeeld door een integrale intake waarbij inwoners direct gewezen worden op andere minimaregelingen waar ze mogelijk nog geen gebruik van maken. Of door een automatische toekenning van minimaregelingen als ze recht hebben op één van de minimaregelingen.

Investeer in informatievoorziening die aansluit bij de doelgroep. Verspreid de folder met het overzicht van minimaregelingen bijvoorbeeld op openbare plekken in de gemeente.

Gebruik in de communicatie-uitingen B1-taalniveau en communiceer waar mogelijk met visueel met plaatjes of filmpjes.

1. Minima in beeld

De gemeente Midden-Delfland hanteert voor het minimabeleid een bovengrens van 120 procent van het Wettelijk sociaal minimum. In dit hoofdstuk beschrijven we de kenmerken en ontwikkelingen van deze doelgroep[6].

1.1. De gemeente heeft naar schatting 405 minimahuishoudens tot 120 procent Wsm

De Armoedemonitor brengt de minimahuishoudens in kaart op basis van bestanden van diverse registraties waarin minima voorkomen. Minima die in geen enkele registratie voorkomen, en die dus van geen enkele regeling of voorziening voor inwoners met een laag inkomen gebruikmaken, ontbreken daardoor in de Armoedemonitor. De gemeente heeft deze minima zelf ook niet in beeld (ze maken immers nergens gebruik van).

Met behulp van de KWIZ-Armoede Index is er een schatting gemaakt van de totale minimapopulatie in de gemeente. Deze Armoede Index is gebaseerd op ervaringscijfers van KWIZ, geëxtrapoleerde CBS-gegevens en gemeentelijke gebruikscijfers.

Naar schatting hebben 266 huishoudens in de gemeente Midden-Delfland een inkomen tot 100 procent Wsm en in totaal 405 huishoudens een inkomen tot 120 procent Wsm. Dat is 5,1 procent van alle huishoudens in de gemeente. Gemiddeld heeft 6 à 7 procent van alle huishoudens in gemeenten van vergelijkbare grootte (maximaal 50.000 inwoners) een inkomen tot 120 procent Wsm. In de gemeente Midden-Delfland ligt dit percentage dus iets lager dan gemiddeld.

De gemeente Midden-Delfland heeft 291 huishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm in beeld (vanaf paragraaf 1.2 gaan we nader op deze groep in), dat is 72 procent van alle (geschatte) minimahuishoudens. Er zijn 114 minimahuishoudens niet in beeld, omdat deze groep van geen enkele regeling gebruik maakt.

Tabel 1.1.1 Schatting aantal minima tot 120 procent Wsm

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	In beeld in Armoedemonitor	Schatting totaal aantal minima
Tot 100% Wsm	229	266
Tot 120% Wsm	291	405

Tabel 1.1.2 Inkomensbron minima, inkomen tot 120% Wsm

Inkomensbron	2022 Aantal	%
Participatiewet	144	36%
AOW	117	29%
Ander inkomen	144	35%
WW-uitkering	*33*	*8%*
Arbeidsongeschiktheid	*35*	*9%*
Inkomen uit arbeid	*42*	*10%*
ZZP	*34*	*8%*
Totaal	**405**	**100%**

In de rest van dit hoofdstuk gaan we in op de minimahuishoudens die de gemeente in beeld heeft: 291 huishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm.

[6] In dit hoofdstuk worden de kenmerken van huishoudens tot 120 procent Wsm weergegeven. In bijlage 4 worden de kenmerken van huishoudens tot 100 en 110 procent Wsm weergegeven.

Vergelijking ten opzichte van de regio

Het aandeel minimahuishoudens in de gemeente Midden-Delfland wordt vergeleken met het aandeel minimahuishoudens in de naburige gemeenten[7]. Voor de drie gemeenten wordt hierbij gebruikgemaakt van de schatting van het totale aantal en aandeel minimahuishoudens op basis van de Armoede Index (dus inclusief de minimahuishoudens die niet in beeld zijn bij de betreffende gemeenten.

Tabel 1.1.3 Vergelijking minimahuishoudens Midden-Delfland, Lansingerland en Ridderkerk

Inkomenspercentage	Midden-Delfland		Lansingerland		Ridderkerk	
t.o.v. Wsm	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Tot 100% Wsm	266	3,3%	944	3,8%	1.306	6,2%
Tot 110% Wsm	327	4,1%	1.060	4,3%	1.479	7,0%
Tot 120% Wsm	405	5,1%	1.267	5,1%	1.923	9,1%

Het totale aantal minimahuishoudens op 120 procent Wsm voor de gemeente Lansingerland is geschat (op basis van de Armoede Index) op 1.267 huishoudens (5,1 procent van alle huishoudens). De gemeente Lansingerland en de gemeente Midden-Delfland hebben eenzelfde aandeel minimahuishoudens: 5,1 procent.

Voor de gemeente Ridderkerk is het aantal minimahuishoudens geschat op 1.923 minimahuishoudens tot 120 procent Wsm (9,1 procent van alle huishoudens). Dit aandeel ligt boven het aandeel minimahuishoudens binnen de gemeente Midden-Delfland. Een verklaring hiervoor is dat de gemeente Ridderkerk meer dan 50.000 inwoners heeft en om die reden ook te maken heeft met armoedeproblematiek van ander formaat.

1.2. De gemeente Midden-Delfland heeft 291 minimahuishoudens in beeld

In totaal heeft de gemeente Midden-Delfland 229 huishoudens met een inkomen op bijstandsniveau (tot 100 procent Wsm) in beeld. Op een inkomensniveau van 120 procent Wsm heeft de gemeente 291 huishoudens in beeld. Deze 291 huishoudens hebben voornamelijk een uitkering vanuit de Participatiewet (49 procent) als belangrijkste inkomstenbron. Het aandeel minimahuishoudens dat een uitkering vanuit de Participatiewet ontvangt, ligt iets hoger dan in vergelijkbare gemeenten (gemiddeld tussen 40 en 45 procent). Het aandeel minimahuishoudens met een AOW-uitkering ligt daarentegen iets lager dan gemiddeld.

Tabel 1.2.1 Huishoudens naar inkomen in Midden-Delfland

Inkomenspercentage	2022	
t.o.v. Wsm	Aantal	%
Tot 100%	229	2.8%
Tot 110%	24	0.3%
Tot 120%	38	0.5%
Subtotaal	*291*	*3.6%*
Geen minima	7.753	96.4%
Totaal	**8.044**	**100%**

Tabel 1.2.2 Inkomensbron minima, inkomen tot 120% Wsm

Inkomensbron	2022		Vergelijkbare
	Aantal	%	gemeenten
Participatiewet	144	49%	40 – 45%
AOW	51	18%	20 – 25%
Ander inkomen	96	33%	35 – 40%
Totaal	**291**	**100%**	**100%**

[7] De gemeenten Lansingerland en Ridderkerk hebben respectievelijk 62.200 inwoners en 47.099 inwoners. Dit betekent dat de gemeenten van grotere omvang zijn dan de gemeente Midden-Delfland (19.468 inwoners). De gemeente Lansingerland valt echter wel in dezelfde groscategorie van gemeenten met een inwonertal tot 50.000 inwoners.

1.2.2. Eenoudergezinnen en huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond zijn vaker dan gemiddeld minima

De meeste minima vormen een alleenstaand huishouden (49 procent). Daarnaast bestaat 43 procent uit huishoudens met kinderen: 20 procent vormt een eenoudergezin en 23 procent een tweeoudergezin. Bijna de helft van de minimahuishoudens is tussen de 45 en 66 jaar en een op de drie is tussen de 27 en 45 jaar.

Naar herkomst heeft de helft van de minimahuishoudens een niet-westerse migratieachtergrond (52 procent). Daarnaast hebben vier op de tien minimahuishoudens een Nederlandse achtergrond en 9 procent een westerse migratieachtergrond. Het grootste aandeel minimahuishoudens woont in de kern Den Hoorn (45 procent). Ruim een derde woont in Maasland (38 procent) en de overige 17 procent woont in Schipluiden.

Sommige huishoudens zijn vaker dan gemiddeld minima.
Huishoudtype. Van alle eenoudergezinnen met minderjarige kinderen (211 huishoudens) heeft 18 procent (38 huishoudens) een inkomen tot 120 procent Wsm. Onder tweeoudergezinnen met minderjarige kinderen ligt dit aandeel lager, namelijk op 2 procent (35 tweeoudergezinnen van alle 1.625 tweeoudergezinnen in de gemeente).
Achtergrond. Huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond hebben naar verhouding vaker een minimuminkomen tot 120 procent Wsm dan huishoudens met een andere achtergrond. In de gemeente Midden-Delfland heeft een kwart van alle huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond een minimuminkomen. Onder huishoudens met een Nederlandse achtergrond (2 procent) of westerse migratieachtergrond (4 procent) ligt dit aandeel lager.
Kernen. Het aandeel minimahuishoudens in de kernen Maasland, Schipluiden en Den Hoorn is vergelijkbaar.

In onderstaande tabel staat de verdeling naar diverse kenmerken. In de laatste kolom ('Aandeel minima t.o.v. alle huishoudens') staat per kenmerk het aandeel minima ten opzichte van alle huishoudens in de gemeente. Dat geeft inzicht in welke groepen vaker dan gemiddeld minima zijn.

Tabel 1.2.1 Kenmerken minima, inkomen tot 120% Wsm

Categorie	2022 Aantal	%	Aandeel minima t.o.v. alle huish.
Huishoudtype			
Alleenstaand	142	49%	6%
Eenoudergezin met minderjarige kinderen	38	13%	18%
Eenoudergezin met minder- en meerderjarige kinderen	5	2%	12%
Eenoudergezin met meerderjarige kinderen	15	5%	7%
Meerpersoonshuishouden zonder kinderen	23	8%	1%
Meerpersoonshuishouden met minderjarige kinderen	35	12%	2%
Meerpersoonshuishouden met minder- en meerderjarige kinderen	20	7%	6%
Meerpersoonshuishouden met meerderjarige kinderen	13	4%	2%
Totaal	**291**	**100%**	
Leeftijdscategorie			
Tot 27 jaar	10	3%	5%
27 tot 45 jaar	92	32%	5%
45 tot AOW-leeftijd	135	46%	4%
AOW-leeftijd	54	19%	2%
Totaal	**291**	**100%**	

Categorie	2022 Aantal	%	Aandeel minima t.o.v. alle huish.
Herkomst			
Nederlandse achtergrond	115	39%	2%
Westerse migratieachtergrond	25	9%	4%
Niet-westerse migratieachtergrond	151	52%	25%
Totaal	**291**	**100%**	
Kern			
Maasland	110	38%	4%
Schipluiden	49	17%	3%
Den Hoorn	132	45%	4%
Totaal	**291**	**100%**	

** leeswijzer: van de 291 minimahuishoudens is 49 procent (142 huishoudens) alleenstaand. Afgezet tegen alle alleenstaande huishoudens in de gemeente laat de laatste kolom zien dat 6 procent daarvan een minimuminkomen heeft. Onder eenoudergezinnen met minderjarige kinderen is dat 18 procent.*

1.3. 7 op de 10 minimahuishoudens zijn langdurig minima

In 2022 behoorden 209 minimahuishoudens (72 procent) tot de langdurige minima. Dit zijn huishoudens die drie jaar of langer zijn aangewezen op een inkomen tot 120 procent Wsm. Dit is vergelijkbaar met andere gemeenten waar gemiddeld 65 tot 70 procent van de minimahuishoudens langdurig van een minimuminkomen rondkomen.

De meeste langdurige minima ontvangen een uitkering vanuit de Participatiewet (48 procent), vormen een alleenstaand huishouden (51 procent) en hebben een niet-westerse migratieachtergrond (49 procent).

Verder valt op dat bepaalde doelgroepen vaker langdurig moeten rondkomen van een minimuminkomen dan andere doelgroepen. Dit geldt bijvoorbeeld voor huishoudens met een AOW-uitkering, alleenstaande huishoudens en ouderparen met kinderen en huishoudens die woonachtig zijn in Schipluiden.

Tabel 1.3.1 Kenmerken langdurige minima, inkomen tot 120% Wsm

Categorie	2022 Aantal	%	Aandeel langdurige minima t.o.v. alle minima
Duur op minimuminkomen			
Tot en met 1 jaar	39	13%	
1 tot en 3 jaar	43	15%	
3 jaar en langer	209	72%	
Totaal	**291**	**100%**	
Langdurige minima			
Inkomensbron			
Participatiewet	100	48%	69%
AOW	49	23%	96%
Ander inkomen	60	29%	66%
Totaal	**209**	**100%**	
Huishoudtype			
Alleenstaand	106	51%	75%
Eenoudergezin met minder- en meerderjarige kinderen	22	11%	51%
Eenoudergezin met meerderjarige kinderen	10	5%	67%
Meerpersoonshuishouden zonder kinderen	17	8%	74%
Meerpersoonshuishouden met minderjarige kinderen	24	12%	69%
Meerpersoonshuishouden met minder- en meerderjarige kinderen	17	8%	85%
Meerpersoonshuishouden met meerderjarige kinderen	12	6%	92%
Totaal	**209**	**100%**	
Leeftijdscategorie			
Tot 27 jaar	4	2%	40%
27 tot 45 jaar	57	27%	62%
45 tot AOW-leeftijd	97	47%	72%
AOW-leeftijd	51	24%	94%
Totaal	**209**	**100%**	
Herkomst			
Nederlandse achtergrond	85	41%	74%
Westerse migratieachtergrond	21	10%	84%
Niet-westerse migratieachtergrond	103	49%	68%
Totaal	**209**	**100%**	
Kern			
Maasland	81	39%	74%
Schipluiden	38	18%	78%
Den Hoorn	90	43%	68%
Totaal	**209**	**100%**	

** Leeswijzer: van de 209 huishoudens met een langdurig laag inkomen heeft 48 procent (100 huishoudens) een bijstandsuitkering. Afgezet tegen alle huishoudens met een bijstandsuitkering laat de laatste kolom zien dat 69 procent daarvan al drie jaar of langer een minimuminkomen heeft. Onder huishoudens met een AOW-uitkering is dat 66 procent. En onder alle alleenstaanden met een minimuminkomen (142 huishoudens) is 75 procent al drie jaar of langer afhankelijk van een minimuminkomen.*

1.4. Zzp

In 2022 stonden 1.249 inwoners als zzp'er ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Dit is 9 procent van de beroepsbevolking[8] in de gemeente Midden-Delfland. Van de 1.249 zzp'ers in de gemeente Midden-Delfland heeft de gemeente 29 zzp'ers met een minimuminkomen in beeld; dit is 2,3 procent van alle ingeschreven zzp'ers. Deze groep van 29 zzp'ers zijn in beeld, omdat zij gebruik hebben gemaakt van een of meerdere gemeentelijke voorzieningen.

De meeste zzp'ers die in beeld zijn hebben (voornamelijk) inkomsten vanuit hun onderneming of omdat binnen het huishouden nog een andere inkomensbron is, bijvoorbeeld inkomen uit werk of een WW-uitkering. Bij 8 procent van de huishoudens waarin een zzp'er woont, is er een (aanvullende) uitkering vanuit de Participatiewet. Zes op de tien huishoudens betreft een gezin met kinderen (59 procent) en acht op de tien huishoudens heeft een Nederlandse achtergrond. Het grootste aandeel zzp'ers woont in de kern Den Hoorn.

Tabel 1.4.1 Zzp'ers naar inkomen in gemeente Midden-Delfland

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	2022 Aantal	%
Tot 100%	19	1,5%
100% tot 120%	10	0,8%
Totaal minima tot 120%	*29*	*2,3%*
Overig	1.220	97,7%
Totaal	**1.249**	**100%**

Tabel 1.4.2 Kenmerken zzp'ers met inkomen tot 120% Wsm in gemeente Midden-Delfland

Categorie	Minima ZZP'ers Aantal	%	Alle ZZP'ers Aantal	%
Inkomensbron				
Participatiewet	8	28%		
AOW-uitkering	3	10%		
Andere inkomensbron	18	62%		
Totaal	**29**	**100%**		
Huishoudtype				
Huishoudens zonder kinderen	12	41%	515	41%
Huishoudens met kinderen	17	59%	734	59%
Totaal	**29**	**100%**	**1.249**	**100%**
Leeftijdscategorie				
Tot 45 jaar	15	52%	399	32%
45 jaar of ouder	14	48%	850	68%
Totaal	**29**	**100%**	**1.249**	**100%**
Herkomst				
Nederlandse achtergrond	8	28%	990	79%
Migratieachtergrond	21	72%	359	21%
Totaal	**29**	**100%**	**1.249**	**100%**
Kern				
Maasland	8	28%	420	34%
Schipluiden	5	17%	316	25%
Den Hoorn	16	55%	513	41%
Totaal	**29**	**100%**	**1249**	**100%**

[8] Inwoners tussen de 15 en 75 jaar. In totaal gaat het om 14.538 inwoners.

Gebruik regelingen onder ZZP'ers

De zzp'ers kunnen, mits ze voldoen aan de voorwaarden (bijvoorbeeld inkomensgrenzen en vermogensgrenzen), gebruikmaken van de minimaregelingen van de gemeente. Hieronder staat het gebruik per regeling weergegeven.

Tabel 1.4.3 Gebruik regelingen door ZZP'ers in 2022

Regeling	Aantal gebruikers
Kwijtschelding	16 huishoudens
Bijzondere bijstand	2 huishoudens
Individuele inkomenstoeslag	1 huishouden
Collectieve zorgverzekering	13 huishoudens
Sociale participatie	4 huishoudens
Computerregeling	2 huishoudens
Fietsregeling	2 huishoudens
Regeling schoolkosten	2 huishoudens
Energietoeslag	40 huishoudens[9]

[9] In totaal hebben 40 huishoudens waarin een zzp'er actief is, gebruikgemaakt van de energietoeslag. Dit aantal ligt boven het totaal van 29 minimahuishoudens waarin een zzp'er actief is omdat voor de energietoeslag geen vermogensgrens wordt gehanteerd. Dit betekent dat deze huishoudens wel een inkomen tot 120 procent Wsm hebben, maar mogelijk beschikken over een hoger vermogen óf nog niet als minimahuishouden bij de gemeente bekend zijn (omdat ze geen gebruikmaken van andere regelingen).

2. Minimakinderen tot 18 jaar in beeld

In dit hoofdstuk besteden we aandacht aan kinderen in de leeftijd tot 18 jaar die opgroeien in huishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm. We geven een aantal kenmerken weer en vergelijken deze kenmerken met die van alle kinderen in de gemeente Midden-Delfland. Tevens geven we het aantal (minima)kinderen weer dat een indicatie voor de Jeugdwet heeft gekregen. In de bijlage staan de kenmerken van alle kinderen.

2.1. De gemeente heeft 91 procent van de minimakinderen in beeld

In hoofdstuk 1 is een schatting gegeven van alle minimahuishoudens in de gemeente (op basis van de KWIZ Armoede Index). In dit hoofdstuk beginnen we met een schatting van alle kinderen tot 18 jaar die opgroeien in een minimahuishouden. Vervolgens gaan we in op de kenmerken van de minimakinderen die de gemeente (op basis van de bestandskoppeling in de Armoedemonitor) daadwerkelijk in beeld heeft.

Naar schatting groeien 173 kinderen tot 18 jaar in de gemeente Midden-Delfland op in een huishouden met een inkomen tot 100 procent Wsm en in totaal 244 kinderen in een huishouden met een inkomen tot 120 procent Wsm. Dat is 6,1 procent van alle kinderen in de gemeente Midden-Delfland. Dit aandeel ligt onder het gemiddelde aandeel minimakinderen van 8 à 9 procent in gemeenten met maximaal 50.000 inwoners.

De gemeente Midden-Delfland heeft 223 minimakinderen tot 18 jaar uit huishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm in beeld (vanaf paragraaf 2.2 gaan we nader op deze groep in), dat is 91 procent van alle (geschatte) minimakinderen. Dit betekent dat er 21 minimakinderen niet in beeld zijn, omdat deze groep van geen enkele regeling gebruikmaakt. De groep minimakinderen die de gemeente niet in beeld heeft is kleiner dan de groep minimahuishoudens die niet in beeld zijn. Dit komt omdat de kindregelingen over het algemeen een groot deel van de doelgroep bereiken. Hierdoor zijn de minimakinderen beter in beeld.

Tabel 2.1.1 Schatting aantal minimakinderen tot 120 procent Wsm (cumulatief)

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	In beeld in Armoedemonitor	Schatting totaal aantal minima
Tot 100%	170	173
Tot 110%	197	206
Tot 120%	223	244
Overig	3.788	3.767
Totaal	**4.011**	**4.011**

In de rest van dit hoofdstuk gaan we in op de minimakinderen die de gemeente in beeld heeft: 223 kinderen tot 18 jaar die opgroeien in een huishouden met een inkomen tot 120 procent Wsm.

Vergelijking met naburige gemeenten

In vergelijking tot de gemeenten Lansingerland en Ridderkerk ligt zowel het aantal als het aandeel minimakinderen in de gemeente Midden-Delfland lager.

Tabel 2.1.2 Vergelijking minimakinderen Midden-Delfland, Lansingerland en Ridderkerk

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	Midden-Delfland		Lansingerland		Ridderkerk	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Tot 100% Wsm	173	4,3%	528	3,3%	769	8,7%
Tot 110% Wsm	206	5,1%	562	3,5%	875	9,9%
Tot 120% Wsm	244	6,1%	612	3,8%	1.027	11,6%

2.2. 5,6 procent van de kinderen groeit op in een minimahuishouden

In 2022 heeft de gemeente 223 kinderen tot 18 jaar in beeld die opgroeien in een huishouden met een inkomen tot 120 procent Wsm. Dit is 5,6 procent van alle kinderen in de gemeente Midden-Delfland.

Tabel 2.2.1 Aantal kinderen in (minima)huishoudens (cumulatief)

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	2022 Aantal	%
Tot 100%	170	4,2%
Tot 110%	197	4,5%
Tot 120%	223	5,6%
Overig	3.788	94,4%
Totaal	**4.011**	**100%**

Tabel 2.2.2 Inkomensbron kinderen in minimahuishoudens tot 120% Wsm

Inkomensbron	2022 Aantal	%
Participatiewet / AOW	137	61%
Ander inkomen	86	39%
Totaal	**223**	**100%**

2.3. Kinderen in een eenoudergezin of gezin met niet-westerse migratieachtergrond groeien vaker op in armoede

De meeste minimakinderen groeien op in een tweeoudergezin (60 procent). Zeven op de tien minimakinderen heeft een niet-westerse migratieachtergrond (73 procent) en een vijfde van de minimakinderen heeft een Nederlandse achtergrond (19 procent). Naar woonkern wonen de meeste minimakinderen in Maasland: van alle 223 minimakinderen woont de helft (117 kinderen, 52 procent) in deze kern. Ruim een derde van de minimakinderen woont in Den Hoorn.

Sommige minimakinderen hebben meer kans om in armoede op te groeien dan andere kinderen.
Huishoudtype. Minderjarige kinderen in een eenoudergezin groeien zeven keer zo vaak op in een minimahuishouden als minderjarige kinderen in een huishouden met twee ouders. In totaal groeit 22 procent van alle minderjarige kinderen uit eenoudergezinnen op in een minimahuishouden met een inkomen tot 120 procent Wsm. Van alle kinderen die opgroeien in een huishouden met twee ouders ligt dit aandeel op 3 procent.
Achtergrond. Kinderen met een migratieachtergrond hebben ook meer kans om in armoede op te groeien. Zo groeit 34 procent van alle kinderen met een niet-westerse migratieachtergrond op in een minimahuishouden. Onder kinderen met een Nederlandse achtergrond ligt dit aandeel veel lager, op slechts 1 procent.
Kernen. Tot slot groeien kinderen die wonen in de kern Maasland vaker op in een minimahuishouden dan kinderen uit de kernen Schipluiden en Den Hoorn. Daar is het aandeel minimakinderen respectievelijk 3 en 4 procent. In de kern Maasland is dit 9 procent van alle kinderen in een minimahuishouden.

Verdeling naar kenmerken

In de volgende tabel staat een aantal kenmerken van kinderen tot 18 jaar die opgroeien in een huishouden met een inkomen tot 120 procent Wsm. We vergelijken de minimakinderen met alle kinderen in de gemeente om zo per kenmerk het aandeel minimakinderen te kunnen weergeven (in de kolom ‘Aandeel minimakinderen t.o.v. alle kinderen’).

Tabel 2.3.1 Kenmerken minimakinderen, inkomen tot 120% Wsm

Categorie	2022 Aantal	%	Aandeel minima t.o.v. alle kinderen
Huishoudtype			
Eenoudergezin met minderjarige kinderen	77	35%	22%
Eenoudergezin met minder- en meerderjarige kinderen	12	5%	22%
Meerpersoonshuishouden met minderjarige kinderen	94	42%	3%
Meerpersoonshuishouden met minder- en meerderjarige kinderen	40	18%	9%
Totaal	**223**	**100%**	
Leeftijdscategorie			
Tot 4 jaar	43	19%	5%
4 tot 12 jaar	96	43%	5%
12 tot 18 jaar	84	38%	6%
Totaal	**223**	**100**	
Herkomst			
Nederlandse achtergrond	42	19%	1%
Westerse migratieachtergrond	19	8%	7%
Niet-westerse migratieachtergrond	162	73%	34%
Totaal	**223**	**100%**	
Kern			
Maasland	117	52%	9%
Schipluiden	24	11%	3%
Den Hoorn	82	37%	4%
Totaal	**223**	**100%**	

3. Minimaregelingen

In dit hoofdstuk geven we het gebruik en bereik weer van de verschillende minimaregelingen. Het gebruik is gemeten over het gehele jaar 2022. Het bereik is het gebruik van de regeling afgezet tegen de *totale* doelgroep (dus inclusief de minima die de gemeente niet in beeld heeft).

3.1. Gebruik en bereik van minimaregelingen

- De kwijtschelding van gemeentelijke belastingen kent een hoog bereik in de gemeente Midden-Delfland. In 2022 hebben 184 huishoudens gebruikgemaakt van deze regeling. Een bereik van 80 procent ligt boven het gemiddelde van 70 à 75 procent bij vergelijkbare gemeenten;
- In 2022 maakten 54 huishoudens gebruik van de bijzondere bijstand. Het bereik van de regeling bedraagt 21 procent en ligt in lijn met de 20 à 25 procent die we bij vergelijkbare gemeenten zien;
- Van de huishoudens die langdurig (drie jaar of langer) moeten rondkomen van een minimuminkomen, maken 57 huishoudens gebruik van de individuele inkomenstoeslag. Het bereik komt daarmee op 35 procent en dat ligt onder het gemiddelde bereik van 40 tot 45 procent in vergelijkbare gemeenten;
- In de gemeente Midden-Delfland maken 126 huishoudens gebruik van de collectieve zorgverzekering. Dit brengt het bereik van de regeling op 43 procent en ligt daarmee iets boven het gemiddelde bereik van 35 tot 40 procent in vergelijkbare gemeenten;
- De regeling ‘Sociale Participatie’ ondersteunt volwassenen in hun maatschappelijke deelname. In 2022 maakten 35 huishoudens hier gebruik van; een bereik van 14 procent. Gemiddeld maakt 30 tot 35 procent van de huishoudens gebruik van een participatieregeling voor volwassenen. Het bereik in Midden-Delfland ligt hier dus onder;
- Voor huishoudens die drie jaar of langer leven van een inkomen van 110 procent Wsm kunnen aanspraak maken op de computerregeling. In 2022 hebben 27 huishoudens hier gebruik van gemaakt. Huishoudens kunnen eenmaal per vier jaar gebruikmaken van deze regeling. Het is niet vast te stellen hoeveel huishoudens in 2022 in aanmerking zouden komen voor de regeling (doelgroep kan niet worden vastgesteld), daarom kan het bereik van de regeling ook niet worden berekend;
- Voor kinderen op de basisschool en middelbare school is de regeling Schoolkosten beschikbaar. In totaal heeft een derde van de huishoudens met kinderen tussen de 4 en 18 jaar hier gebruik van gemaakt (30 procent). Het betreft 23 huishoudens. Het gemiddelde bereik in andere gemeenten ligt tussen de 20 en 25 procent;
- Huishoudens met kinderen in de middelbare schoolleeftijd kunnen aanspraak maken op de fietsregeling. In totaal hebben 9 huishoudens hier gebruik van gemaakt. In 2022 levert dit een bereik op van 17 procent;
- Het Jeugdfonds Sport & Cultuur heeft in 2022 41 kinderen uit de gemeente Midden-Delfland ondersteund. Dit geeft een bereik van 21 procent. Het bereik ligt daarmee in lijn met vergelijkbare gemeenten (20 tot 25 procent);
- Tot slot konden huishoudens in 2022 gebruikmaken van de energietoeslag. In totaal hebben 286 minimahuishoudens gebruikgemaakt van deze regeling. Daarnaast hebben nog eens 150 huishoudens ook aanspraak gemaakt op de energietoeslag. Deze groep huishoudens heeft een inkomen tot 120 procent Wsm en een te hoog eigen vermogen (auto, huis e.d.) of is niet bij de gemeente in beeld als zijnde minimahuishouden (omdat ze niet van andere gemeentelijke regelingen gebruikmaken). In totaal zijn er dus 436 huishoudens in de gemeente Midden-Delfland die gebruik hebben gemaakt van de energietoeslag.

Tabel 3.1.1 Gebruik en bereik regelingen in 2022

Regeling	2022	Landelijk
Kwijtschelding		
Doelgroep	229 huishoudens	
Gebruik	184 huishoudens	
Bereik	**80%**	**70-75%**
Bijzondere bijstand		
Doelgroep	253 huishoudens	
Gebruik	54 huishoudens	
Bereik	**21%**	**20-25%**
Individuele inkomenstoeslag		
Doelgroep	162 huishoudens	
Gebruik	57 huishoudens	
Bereik	**35%**	**40-45%**
Collectieve zorgverzekering		
Doelgroep	291 huishoudens	
Gebruik	126 huishoudens	
Bereik	**43%**	**35-40%**
Sociale participatie		
Doelgroep	253 huishoudens	
Gebruik	35 huishoudens	
Bereik	**14%**	**30-35%**
Computerregeling		
Doelgroep	n.t.b.	
Gebruik	27 huishoudens	
Bereik	**n.t.b.**	
Regeling Schoolkosten		
Doelgroep	77 huishoudens	
Gebruik	23 huishoudens	
Bereik	**30%**	**20-25%**
Fietsregeling		
Doelgroep	52 huishoudens	
Gebruik	9 huishoudens	
Bereik	**17%**	
Jeugdfonds Sport & Cultuur		
Doelgroep	223 kinderen	
Gebruik	46 kinderen	
Bereik	**21%**	**20-25%**
Energietoeslag		
Gebruik minimahuishoudens	286 huishoudens	
Gebruik niet-minimahuishoudens	150 huishoudens	
Totaal gebruik	**436 huishoudens**	

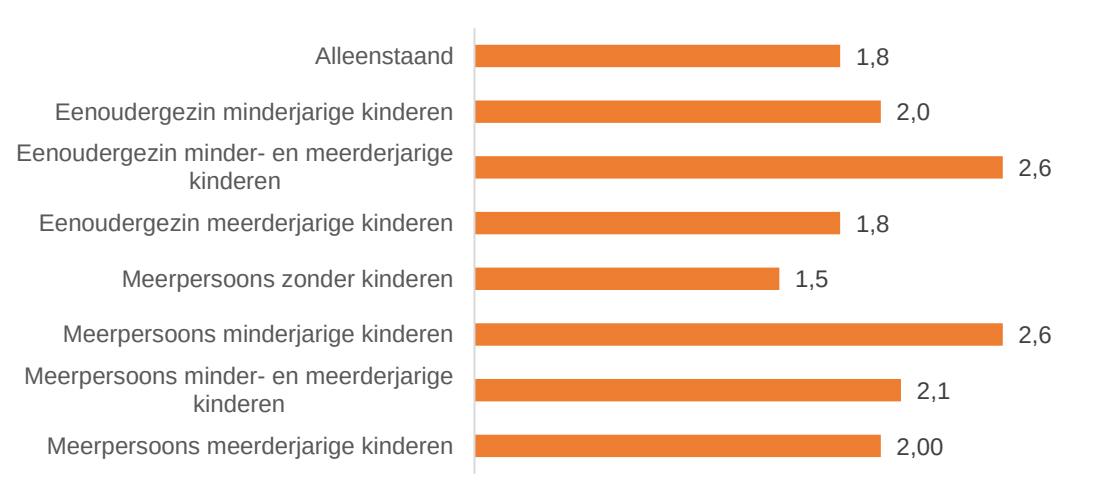
Cumulatief gebruik regelingen volwassenen

Gemiddeld maken minima gebruik van 2,0 van de volgende 6 regelingen voor volwassenen: bijzondere bijstand, kwijtschelding gemeentelijke belastingen, individuele inkomenstoeslag, collectieve zorgverzekering, de regeling voor sociale participatie en de computerregeling[10].

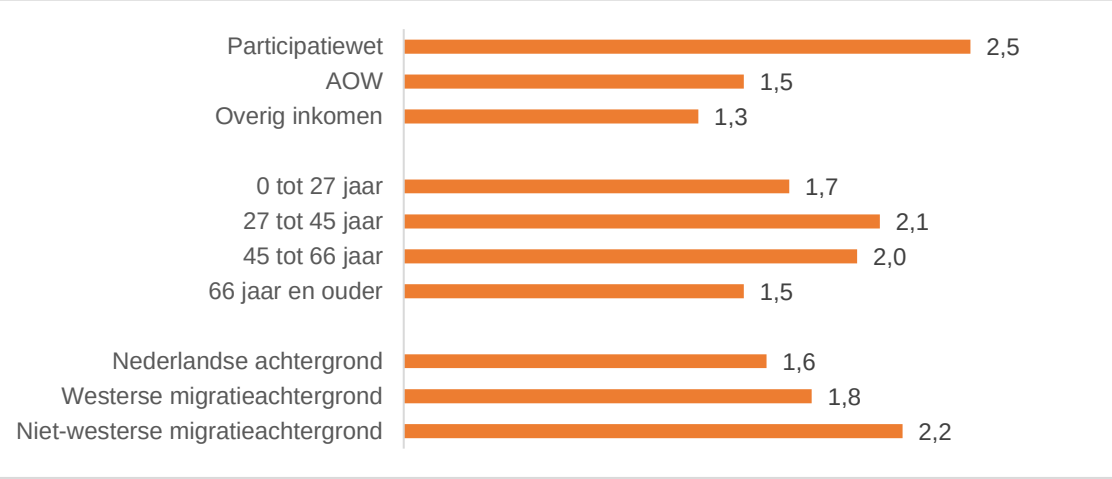
[10] De energietoeslag wordt niet meegeteld in het totale aantal regelingen (voor volwassenen).

Meerpersoonshuishoudens met minderjarige kinderen, eenoudergezinnen met minder- en meerderjarige kinderen en bijstandsgerechtigden maken gemiddeld gezien van meer regelingen gebruik, zoals in onderstaande figuur te zien is.

Figuur 3.1.1. Gemiddeld gebruik zes regelingen uitgesplitst naar huishoudtype

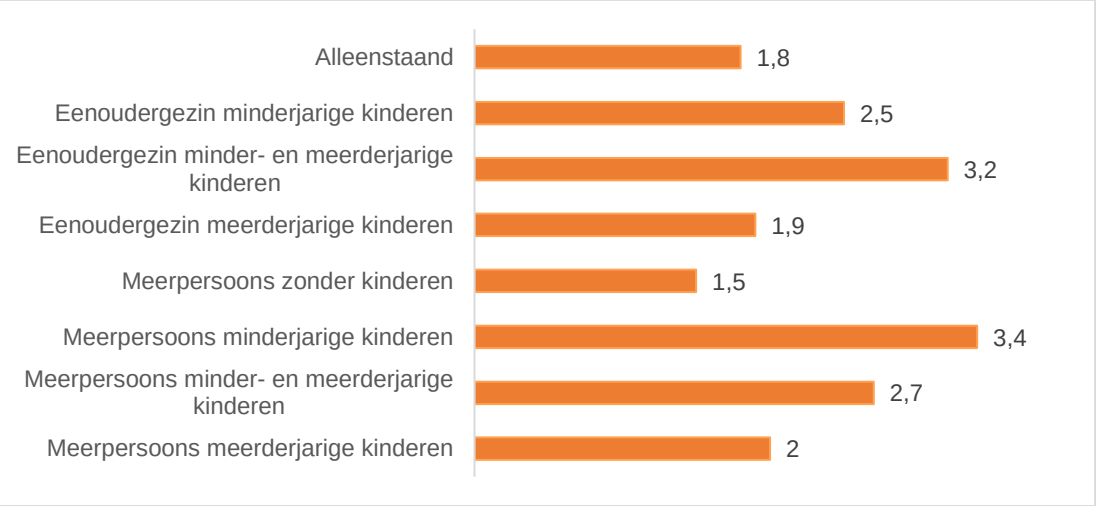
Figuur 3.1.2. Gemiddeld gebruik zes regelingen uitgesplitst naar overige kenmerken

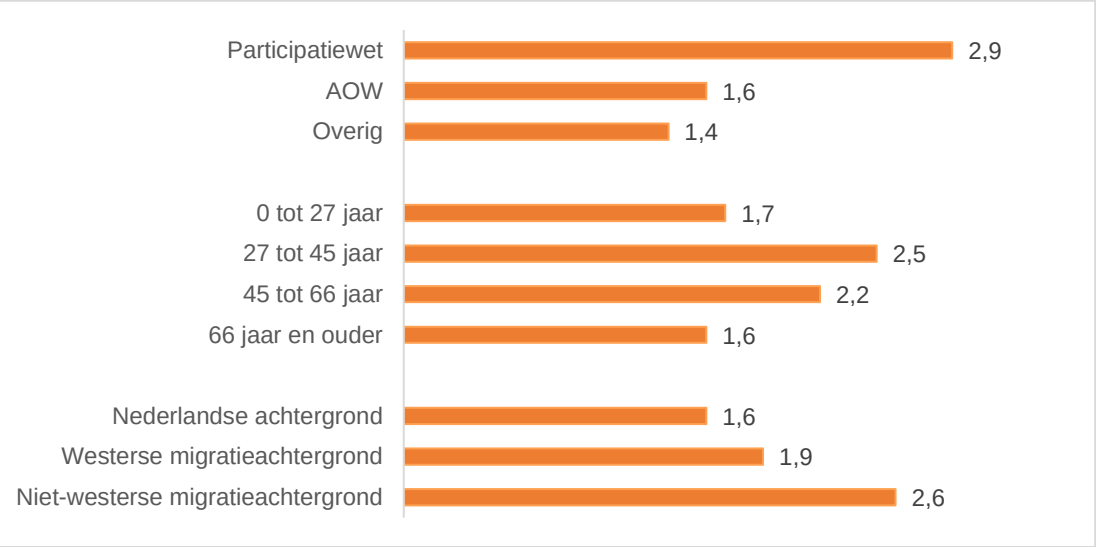
Cumulatief gebruik alle regelingen

De gemeente kent in totaal negen minimaregelingen. Naast de zes regelingen waar iedereen (mits ze voldoen aan de inkomensnormen) gebruik van kan maken, zijn er drie regelingen voor kinderen: het Jeugdfonds Sport & Cultuur, de fietsregeling en de regeling voor schoolkosten. Gemiddeld maken minima van 2,2 van deze negen regelingen gebruik. Bijstandsgerechtigden en meerpersoonshuishoudens met minderjarige kinderen maken gemiddeld van meer regelingen gebruik. Dat geldt ook voor minimahuishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond.

Figuur 3.1.3. Gemiddeld gebruik acht regelingen uitgesplitst naar huishoudtype

Figuur 3.1.4. Gemiddeld gebruik acht regelingen uitgesplitst naar overige kenmerken

3.2. Kenmerken gebruikers per regeling

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Huishoudens kunnen kwijtschelding gemeentelijke belastingen aanvragen voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing, de aanschaf van een identiteitskaart en Onroerende Zaak Belasting (OZB). De doelgroep bestaat uit huishoudens met een inkomen op of rond het voor dat huishoudtype geldende sociale minimum (100 procent Wsm). In 2022 hebben 184 huishoudens kwijtschelding toegekend gekregen:

- Alleenstaanden maken vaker gebruik van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen dan andere huishoudtypen (de meerderheid van alle minimahuishoudens vormt ook een alleenstaand huishoudtype);
- Minimahuishoudens die een uitkering vanuit de Participatiewet ontvangen, maken vaker gebruik van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen (58 procent) dan huishoudens met een AOW-uitkering of overig inkomen (zoals loon uit arbeid of een WW-uitkering);
- Huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond maken vaker gebruik van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen dan huishoudens met een Nederlandse achtergrond of westerse migratieachtergrond.

Bijzondere bijstand[11]

Het bijzondere bijstandsbeleid van de gemeente Midden-Delfland is erop gericht om inwoners met een inkomen tot 110 procent Wsm die bijzondere noodzakelijke kosten hebben en deze niet zelf kunnen betalen, te ondersteunen. Boven een inkomensniveau van 110 procent Wsm wordt een draagkrachtberekening toegepast. In 2022 hebben 54 huishoudens een verstrekking vanuit de bijzondere bijstand gekregen;

- Gebruikers van de bijzondere bijstand ontvangen veelal een uitkering vanuit de Participatiewet (70 procent);
- Alleenstaanden en eenoudergezinnen met minderjarige kinderen maken vaker gebruik van de bijzondere bijstand dan de andere huishoudtypen;
- Huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond maken vaker gebruik van de bijzondere bijstand dan huishoudens met een Nederlandse achtergrond of een westerse migratieachtergrond.

Individuele inkomenstoeslag

De individuele inkomenstoeslag is bedoeld als inkomensondersteuning voor inwoners die langdurig afhankelijk zijn van een minimuminkomen. In de gemeente Midden-Delfland behoort iedereen tussen de 21 jaar en pensioengerechtigde leeftijd, die gedurende drie jaar een inkomen heeft tot 105 procent Wsm, tot de doelgroep. Verder geldt als voorwaarde voor toekenning dat er in de afgelopen drie jaar geen mogelijkheden waren voor inkomensverbetering. Er hebben 57 huishoudens gebruikgemaakt van de individuele inkomenstoeslag:

- Huishoudens die gebruikmaken van de individuele inkomenstoeslag ontvangen veelal een uitkering vanuit de Participatiewet;
- Alleenstaanden maken vaker gebruik van de individuele inkomenstoeslag dan andere huishoudtypen;
- De meeste gebruikers hebben een niet-westerse migratieachtergrond (56 procent) of een Nederlandse achtergrond (39 procent) dan een westerse migratieachtergrond.

Collectieve zorgverzekering

De gemeente biedt minima de mogelijkheid om deel te nemen aan de collectieve aanvullende zorgverzekering van DSW. Ze krijgen korting op de premie en profiteren van extra vergoedingen voor zorgkosten. Bij de verzekeraar DSW kunnen deelnemers kiezen uit twee aanvullende pakketten: AV Standaard en AV Top. Om deel te nemen aan de collectieve zorgverzekering mag het huishoudinkomen niet hoger zijn dan 120 procent Wsm. In 2022 hebben in totaal 126 huishoudens gebruikgemaakt van de collectieve zorgverzekering:

- Alleenstaanden maken het vaakst aanspraak op een collectieve zorgverzekering;
- Gebruikers van de collectieve zorgverzekering ontvangen veelal een uitkering vanuit Participatiewet (53 procent) of een overig inkomen (29 procent);
- Naar herkomst hebben de meeste huishoudens met een collectieve zorgverzekering een niet-westerse migratieachtergrond.

Sociale participatie

Vanuit de Bijzondere bijstand kunnen inwoners vanaf 18 jaar aanspraak maken op een vergoeding voor sociale participatie. Hiervan kunnen zij sporten of deelnemen aan culturele activiteiten (muzikaal of creatief). Het budget bedraagt € 225 per volwassene en wordt verstrekt op declaratiebasis. De regeling wordt verstrekt tegen een inkomensgrens van 110 procent Wsm. In 2022 hebben 35 huishoudens gebruikgemaakt van de regeling voor sociale participatie.

- Huishoudens met een uitkering vanuit de Participatiewet maken vaker gebruik van de regeling voor sociale participatie dan huishoudens met een AOW-uitkering of overig inkomen;
- Tweeoudergezinnen met minderjarige kinderen maken vaker aanspraak op de regeling voor sociale participatie dan andere huishoudtypen;
- Huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond maken vaker gebruik van de regeling voor sociale participatie dan huishoudens van een andere herkomst.

[11] Binnen de bijzondere bijstand is ook een vergoeding mogelijk voor de aanschaf van fietsen en computers én voor de participatie van volwassenen. Deze vergoedingen zijn als losse regelingen meegenomen om de verschillen in kaart te kunnen brengen.

Computerregeling

De computerregeling ondersteunt in de aanschaf van een computer of laptop onder de voorwaarde dat het huisouden drie jaar of langer moet rondkomen van een inkomen van 110 procent Wsm. De vergoeding voor een computer of laptop bedraagt € 600 en wordt maximaal eenmaal per vier jaar verstrekt. In 2022 hebben 27 huishoudens gebruikgemaakt van deze regeling.

- Ruim acht op de tien gebruikers van de computerregeling ontvangt een uitkering vanuit de participatiewet;
- De computerregeling wordt het vaakst benut door alleenstaanden en gezinnen met kinderen;
- Huishoudens met een niet-westerse migratieachtergrond maken vaker gebruik van de computerregeling dan huishoudens met een Nederlandse achtergrond.

Schoolkosten

De regeling Schoolkosten ondersteunt gezinnen met schoolgaande kinderen in de kosten voor het basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Deze bijdrage wordt verstrekt tot een inkomensniveau van 110 procent Wsm. De bijdrage voor een basisschoolkind bedraagt € 100 per jaar. Voor een kind op de middelbare school is een bijdrage van € 250 per schooljaar beschikbaar. In 2022 hebben 23 gezinnen gebruikgemaakt van de bijdrage voor Schoolkosten.

- Huishoudens die een uitkering vanuit de Participatiewet ontvangen, maken vaker gebruik van de regeling voor Schoolkosten dan huishoudens die een AOW-uitkering ontvangen of een overig inkomen hebben;
- Tweeoudergezinnen met minderjarige kinderen maken vaker gebruik van de regeling voor Schoolkosten dan andere gezinstypen;
- Gebruikers van de Schoolkosten regeling hebben veelal een niet-westerse migratieachtergrond, vaker dan een Nederlandse achtergrond of een westerse migratieachtergrond.

Fietsregeling

In de gemeente Midden-Delfland kunnen kinderen die naar het voortgezet onderwijs gaan, een fiets aanvragen vanuit de bijzondere bijstand. De inkomensgrens is vastgesteld op 110 procent Wsm. De vergoeding bedraagt maximaal € 250 voor de fiets en € 50 voor bijkomende kosten. In 2022 hebben 9 huishoudens gebruikgemaakt van de fietsregeling.

- Negen op de tien huishoudens die gebruikmaken van de fietsregeling ontvangen een uitkering vanuit de Participatiewet;
- Tweeoudergezinnen maken vaker gebruik van de fietsregeling dan eenoudergezinnen;
- Alle huishoudens die gebruikmaken van de fietsregeling hebben een niet-westerse migratieachtergrond.

Jeugdfonds Sport & Cultuur

Het Jeugdfonds Sport & Cultuur ondersteunt kinderen tot 18 jaar met een bijdrage om te kunnen sporten of culturele activiteiten (creatieve cursus, muziekles e.d.) te ondernemen. De inkomensgrens is vastgesteld op 120 procent Wsm. Per kind kunnen twee activiteiten worden aangevraagd op jaarbasis. De maximale bijdrage voor sport bedraagt € 225 en € 450 voor cultuur. Daarnaast kunnen huishoudens aanspraak maken op extra ondersteuning voor kleding of materiaal. In totaal hebben 46 kinderen gebruikgemaakt van het Jeugdfonds Sport & Cultuur in 2022.

- Kinderen in een huishouden met een uitkering uit de Participatiewet of een overig inkomen maken het vaakst gebruik van het Jeugdfonds Sport & Cultuur;
- Kinderen uit tweeoudergezinnen maken vaker gebruik van het Jeugdfonds Sport & Cultuur dan kinderen uit eenoudergezinnen;
- Kinderen in een huishouden met een niet-westerse migratieachtergrond maken vaker gebruik van het Jeugdfonds Sport & Cultuur dan huishoudens met een andere achtergrond.

Energietoeslag

Wegens de grootschalige stijging van energiekosten, heeft het Rijk in 2022 een energietoeslag beschikbaar gesteld (via gemeenten) om inwoners te ondersteunen. Vanaf januari 2023 geldt ook een prijsplafond. De energietoeslag bedroeg in 2022 € 1.300 per huishouden. In de gemeente Midden-Delfland werd deze verstrekt tot een inkomensgrens van 120 procent Wsm.

In totaal hebben 437 huishoudens gebruikgemaakt van de energietoeslag. Dit komt neer op 5 procent van alle huishoudens in de gemeente Midden-Delfland (8.044 huishoudens).

- De gebruikers van de energietoeslag hebben veelal een overig inkomen (35 procent), zoals inkomen uit arbeid of een WW-uitkering, of een AOW-uitkering (36 procent);
- De meeste gebruikers van de energietoeslag vormen een alleenstaand huishouden (52 procent);
- De huishoudens die gebruikmaken van de energietoeslag hebben vaker een Nederlandse achtergrond (57 procent) dan een migratieachtergrond.

Van de 437 huishoudens die gebruik hebben gemaakt van de energietoeslag, hebben 249 huishoudens een inkomen tot 120 procent Wsm (57 procent). Dit betekent dat 86 procent van de minimahuishoudens gebruik heeft gemaakt van de energietoeslag (249 van de 291 huishoudens).

- De minimahuishoudens die gebruikmaken van de energietoeslag ontvangen vaker een uitkering vanuit de Participatiewet (52 procent) dan een AOW-uitkering of overig inkomen;
- Alleenstaande minima maken vaker gebruik van de energietoeslag dan andere huishoudtypen;
- Minimahuishoudens die de energietoeslag benutten hebben vaker een niet-westerse migratieachtergrond dan een Nederlandse achtergrond of westerse migratieachtergrond.

4. Schuldhulpverlening

4.1. 6,5 procent van de minimahuishoudens zit ook in een SHV-traject

Schuldhulpverlening is bedoeld voor inwoners die ondersteuning nodig hebben bij het oplossen van problematische schulden. Binnen de gemeente Midden-Delfland hebben 34 huishoudens gebruikgemaakt van schuldhulpverlening in 2022. Van de 34 gebruikers van schuldhulpverlening, hebben 19 huishoudens een minimuminkomen tot 120 procent Wsm (56 procent). De overige 15 huishoudens hebben een inkomen hoger dan 120 procent Wsm.

Afgezet tegen alle minimahuishoudens (291 minimahuishoudens) maakt 6,5 procent van de minimahuishoudens gebruik van schuldhulpverlening. Onder niet-minimahuishoudens ligt dit aandeel veel lager, namelijk op 0,2 procent.

Tabel 4.1.1 Inkomensverdeling SHV-gebruikers

Schuldhulpverlening	2022		Aandeel SHV t.o.v. alle huishoudens
	Aantal	%	
Tot 120% Wsm	19	56%	6,5%
Overige huishoudens	15	44%	0,2%
Totaal	**34**	**100%**	**0,4%**

Driekwart van de minima die gebruikmaken van schuldhulpverlening heeft een overig inkomen (inkomen uit arbeid, zzp of een WW-uitkering). Verder betreft het met name huishoudens met kinderen (59 procent) en huishoudens met een Nederlandse achtergrond (53 procent).

Tabel 4.1.2 Kenmerken minimahuishoudens tot 120% Wsm met SHV[12]

Categorie	2022	
	Aantal	%
Inkomensbron		
Participatiewet / AOW	8	24%
Overig inkomen	26	76%
Totaal	34	**100%**
Huishoudtype		
Huishouden zonder kinderen	14	41%
Huishouden met kinderen	20	59%
Totaal	**34**	**100%**
Leeftijdscategorie		
Tot 45 jaar	11	32%
45 jaar en ouder	23	68%
Totaal	**34**	**100%**
Herkomst		
Nederlandse achtergrond	18	53%
Migratieachtergrond	16	47%
Totaal	**34**	**100%**

[12] In tabel 4.1.2. zijn de categorieën die kenmerken weergeven van de minimahuishoudens samengevoegd om de privacy van de inwoners te waarborgen.

5. Inkomenseffecten

Huishoudens met een minimuminkomen kunnen ondersteuning krijgen. In de komende hoofdstukken wordt in beeld gebracht wat het effect is van het landelijk beleid en het gemeentelijk beleid. In bijlage 5 is de onderzoeksmethodiek beschreven.

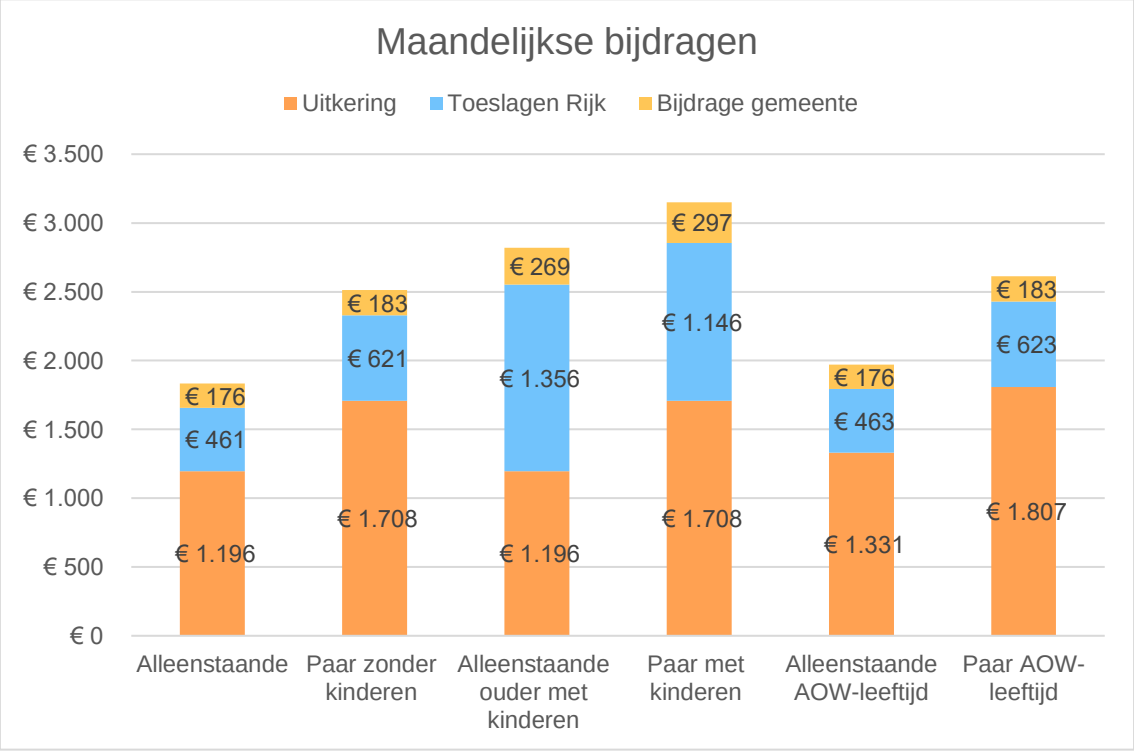
In dit hoofdstuk staan de inkomenseffecten van het landelijk en het gemeentelijk beleid. Op welke bijdrage kan ieder huishoudtype rekenen en wat gebeurt er wanneer het inkomen stijgt.

5.1. Het effect van het landelijk beleid is groter dan het gemeentelijk beleid

Minima met een inkomen op bijstandsniveau maken aanspraak op landelijke toeslagen en gemeentelijke regelingen. Het totale bedrag uit de landelijke toeslagen (zoals huurtoeslag, zorgtoeslag, kinderbijslag, kindgebonden budget en mogelijk de inkomensafhankelijke combinatiekorting) is veel groter dan het totale bedrag uit de gemeentelijke regelingen. In onderstaande figuren wordt de opbouw van het maandelijks totaal inkomen bij een inkomen van 100 procent Wsm per huishoudtype weergegeven. Daarin is ook duidelijk te zien dat gezinnen met kinderen een flink hoger bedrag aan landelijke toeslagen kunnen ontvangen dan huishoudens zonder kinderen. Voor huishoudtypes met kinderen zijn daarnaast gemeentelijke kindregelingen beschikbaar, namelijk Jeugdfonds Sport en Cultuur en een regeling voor schoolkosten.

Als voorbeeld: een alleenstaande ontvangt maandelijks € 1.196 als bijstandsuitkering (inclusief vakantietoeslag). Als hij gebruikmaakt van alle landelijke toeslagen, ontvangt hij daar maandelijks € 461 voor. Daarnaast kan hij maximaal € 176 aan gemeentelijke regelingen ontvangen als hij gebruikmaakt van de kwijtschelding, de collectief aanvullende zorgverzekering, de energietoeslag en de regeling voor sociale participatie.

Figuur 5.1.1. Maandelijks inkomen op 100% Wsm

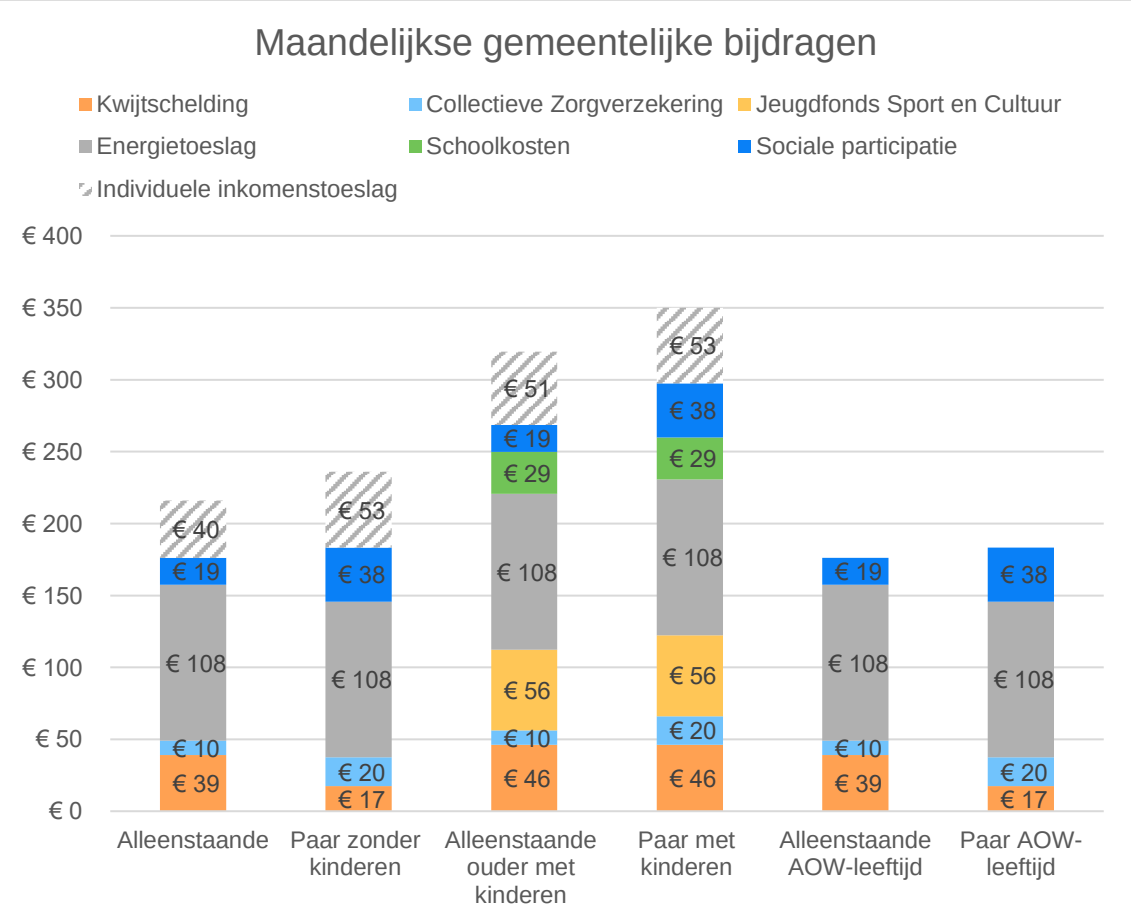
5.2. Opbouw maandelijkse gemeentelijke bijdrage per huishoudtype

Uit de vorige paragraaf blijkt dat de (maximale) maandelijkse gemeentelijke bijdrage verschilt per huishoudtype. Hieronder geven we voor de verschillende huishoudtypes de opbouw van het totale bedrag aan gemeentelijke regelingen weer – eerst voor minima met een inkomen van 100 procent Wsm, daarna voor minima met een inkomen van 120 procent Wsm. Het bedrag van de individuele inkomenstoeslag wordt meegerekend bij de huishoudtypes die drie jaar of langer een minimuminkomen tot 100 procent Wsm hebben en daarom recht hebben op deze regeling.

5.2.1. Opbouw maximale gemeentelijke bijdrage per maand op 100 procent Wsm

Als voorbeeld: een alleenstaande ontvangt maandelijks (maximaal) € 39 voor de kwijtschelding gemeentelijke belastingen, € 10 voor de collectief aanvullende zorgverzekering, € 108 voor de energietoeslag en € 19 voor de regeling sociale participatie. Als een alleenstaande langer dan drie jaar een inkomen tot 100 procent Wsm heeft, ontvangt hij daarnaast ook € 40 vanuit de regeling individuele inkomenstoeslag. In totaal ontvangt hij dan € 216 per maand vanuit de gemeentelijke regelingen.

Figuur 5.2.1. Maandelijkse gemeentelijke bijdragen per regeling op 100% Wsm

5.2.2. Veranderingen maximale gemeentelijke bijdrage bij werkaanvaarding

De meeste regelingen in de gemeente Midden-Delfland worden verstrekt tot een inkomensniveau van 120 procent Wsm. Bij een inkomen hoger dan 100 procent Wsm vervalt het recht op de kwijtschelding gemeentelijke belastingen in de gemeente Midden-Delfland. Ten opzichte van de figuren in paragraaf 5.2.1 is dit deel komen te vervallen. Daarnaast vervalt vanaf 100 procent Wsm het recht op de individuele inkomenstoeslag. Verder vervallen vanaf 110 procent Wsm het

recht op de regeling voor schoolkosten en de regeling voor sociale participatie. Vanaf 120 procent vervallen de laatste gemeentelijke regelingen; de collectief aanvullende zorgverzekering, Jeugdfonds Sport en Cultuur en de energietoeslag.

Als voorbeeld: een paar met kinderen met een inkomen van 120 procent Wsm ontvangt maandelijks (maximaal) € 185 uit de gemeentelijke regelingen. Dit bedrag bestaat uit € 20 voor de collectief aanvullende zorgverzekering, € 56 voor Jeugdfonds Sport en Cultuur en € 108 voor de compensatie van de energiekosten. Dit is in totaal € 112 minder dan wanneer zij een inkomen op bijstandsniveau hebben.

5.3. Het vrij besteedbaar budget loopt terug bij werkaanvaarding

Alle minimahuishoudens houden door de gemeentelijke regelingen (meer) geld over voor het doen van vrije bestedingen (bedoeld voor sociale participatie). Dit is het geld dat maandelijks overblijft na aftrek van alle vaste lasten, huishoudelijke uitgaven en reserveringsuitgaven. Per huishoudtype en inkomen verschilt het bedrag dat overblijft voor vrije bestedingen aanzienlijk. Het budget dat huishoudens nodig hebben voor, of zullen uitgeven aan vrije bestedingen verschilt ook per huishoudtype. Een paar met kinderen zal daar meer aan (willen) uitgeven dan een alleenstaande. In bijlage 8 staat per huishoudtype het normbudget voor vrije bestedingen. Uiteraard zal iemand die nauwelijks geld meer over heeft, dat niet per se daaraan besteden. Dit normbedrag is afkomstig van het Nibud.

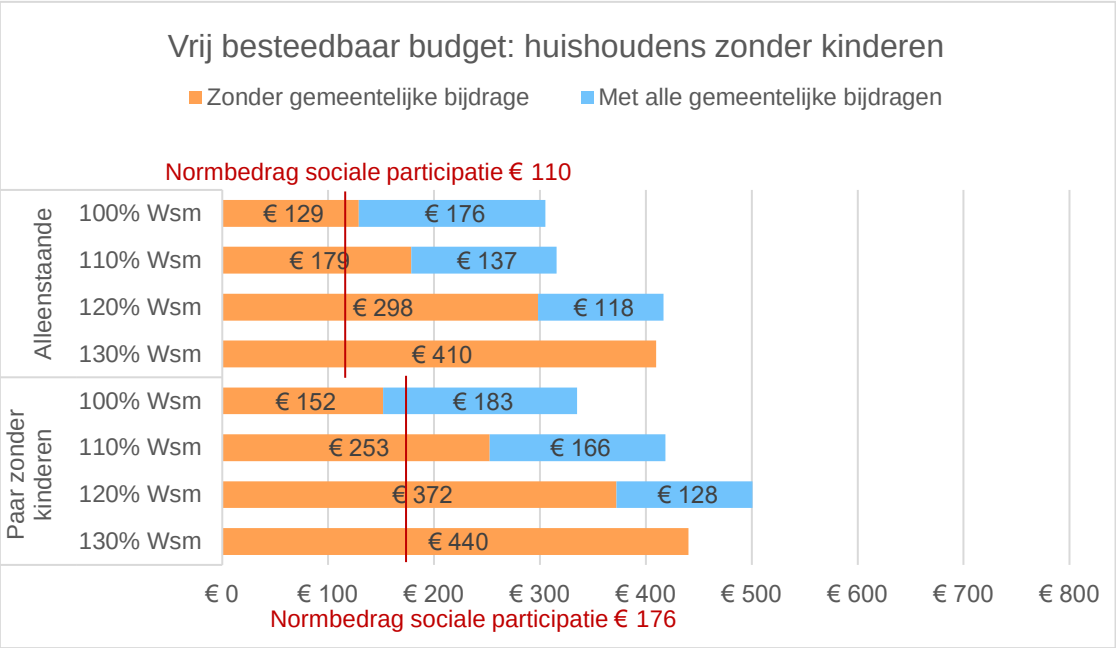
In onderstaande figuren staat per huishoudtype het budget dat zij overhouden voor vrije bestedingen weergegeven. Dit is opgesplitst in wat zij zonder de gemeentelijke regelingen zouden overhouden en wat de gemeentelijke regelingen toevoegen aan het vrij besteedbaar budget. Er is een teruggang in vrij besteedbaar budget te zien bij inkomens tot 130 procent Wsm. Dit komt door het wegvallen van de gemeentelijke regelingen.

Daarnaast valt het op dat alleenstaande ouders op alle inkomensniveaus een groter vrij besteedbaar budget hebben dan paren met kinderen. Dit heeft te maken met extra toeslagen (zoals de combinatiekorting).

Duiding vrij besteedbaar budget
Het vrij besteedbaar budget is bedoeld voor sociale participatie (een krant, abonnement, dagje uit, op bezoek gaan enzovoort. Dat huishoudens in de plus staan betekent niet meteen dat huishoudens ook voldoende kunnen participeren. Een alleenstaande heeft volgens het Nibud € 110 nodig voor minimale sociale participatie. In figuur 5.3.1 is te zien dat daar in de begroting voldoende ruimte voor is op bijstandsniveau (€ 129 + € 176 = € 305) áls hij gebruikmaakt van alle gemeentelijke regelingen. Zie bijlage 8 voor een overzicht voor de andere huishoudtypes.

Minima zonder kinderen
Bij een inkomen tot 100 procent Wsm zijn paren zonder kinderen afhankelijk van de gemeentelijke bijdragen om het minimale bedrag voor sociale participatie te verkrijgen. Van de huishoudens zonder kinderen hebben paren tot 120 procent Wsm het grootste budget voor vrije bestedingen. Bij een 130 procent Wsm vervallen voor de huishoudtypes zonder kinderen alle gemeentelijke regelingen. Dit is ook zichtbaar in het bedrag aan vrije besteding, doordat er een terugval in vrije besteding is te zien bij een inkomensgrens tot 130 procent Wsm.

Figuur 5.3.1. Maandelijks vrij besteedbaar budget huishoudtypes zonder kinderen, niet-AOW

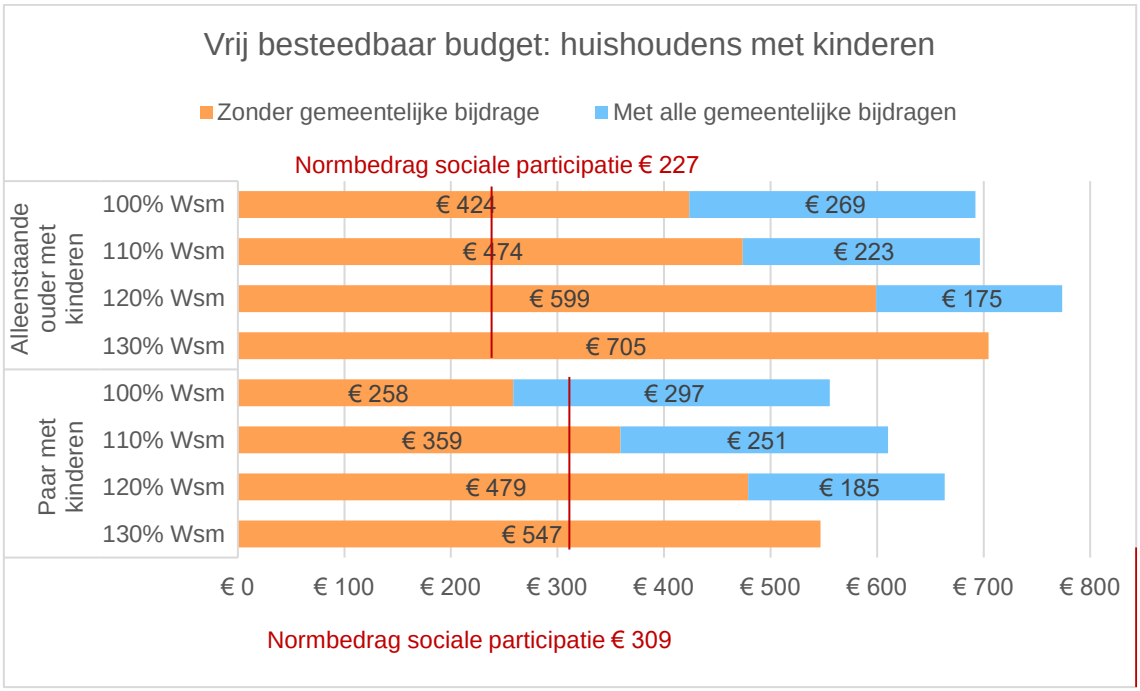

Minima met kinderen

Huishoudens met kinderen hebben bij een hoger inkomen een steeds groter budget om vrij te besteden, behalve bij een inkomen tot 130 procent Wsm. Van de twee huishoudtypes met kinderen in dit onderzoek hebben alleenstaande ouders met kinderen op ieder inkomensniveau meer budget voor het doen van vrije bestedingen, dan paren met kinderen. Dit komt omdat alleenstaande ouders langer recht hebben op hetzelfde bedrag aan landelijke toeslagen (zie paragraaf 5.1) dan paren met kinderen.

Wanneer paren met kinderen met een inkomen tot 100 procent Wsm van geen enkele gemeentelijke regeling gebruik maken, is er onvoldoende budget om sociaal te kunnen participeren. Een paar met kinderen heeft op bijstandsniveau een normbedrag van €309 per maand nodig voor sociale participatie. Zij hebben op dat moment echter € 258 beschikbaar voor sociale participatie. Dus een tekort van € 51. Wanneer zij gebruikmaken van alle gemeentelijke regelingen, dan hebben zij (€ 258 + € 297) € 555 voor het doen van vrije bestedingen.

Figuur 5.3.2. Maandelijks vrij besteedbaar budget huishoudtypes met kinderen, niet-AOW

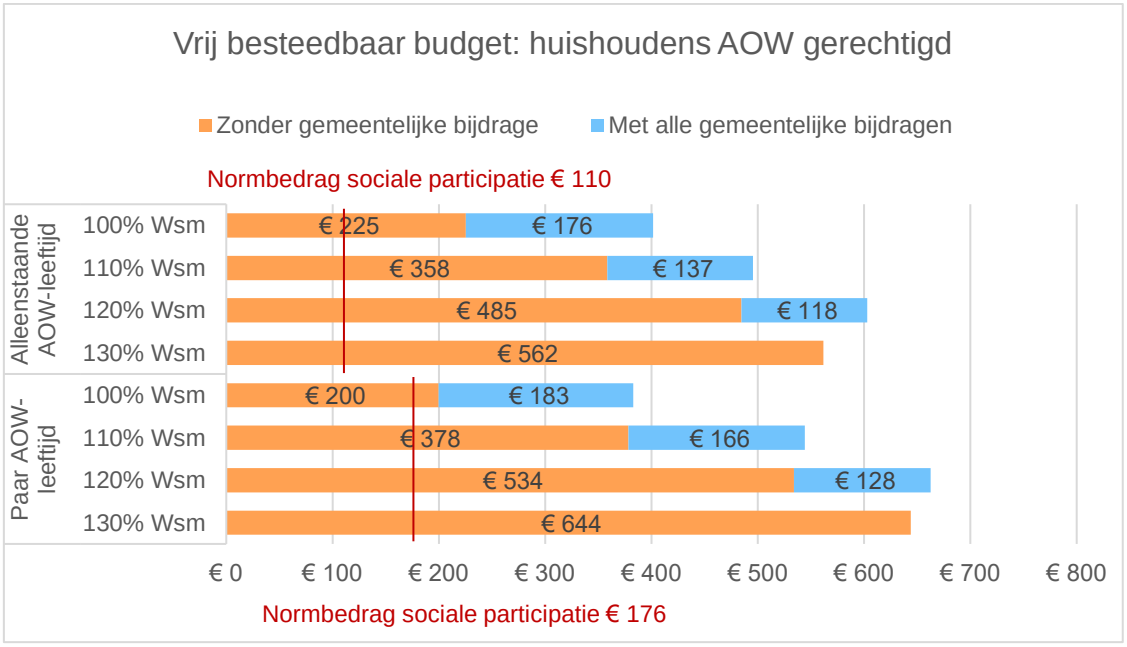

AOW'ers

AOW-gerechtigden, zowel alleenstaanden als paren, hebben op ieder inkomensniveau tussen 100 en 130 procent Wsm een vrij besteedbaar budget, ook als zij geen gebruikmaken van gemeentelijke regelingen. Zowel alleenstaanden en paren van de AOW-gerechtigde leeftijd halen op bijstandsniveau het normbedrag om te participeren.

Alleenstaanden en paren met de AOW-gerechtigde leeftijd ervaren een groter vrij besteedbaar budget bij ieder hoger inkomen. Echter is er een terugval bij een inkomen van 130 procent Wsm. Dit komt omdat AOW'ers geen gebruik meer kunnen maken van de gemeentelijke regelingen.

Figuur 5.3.3. Maandelijks vrij besteedbaar budget AOW-gerechtigde huishoudtypes

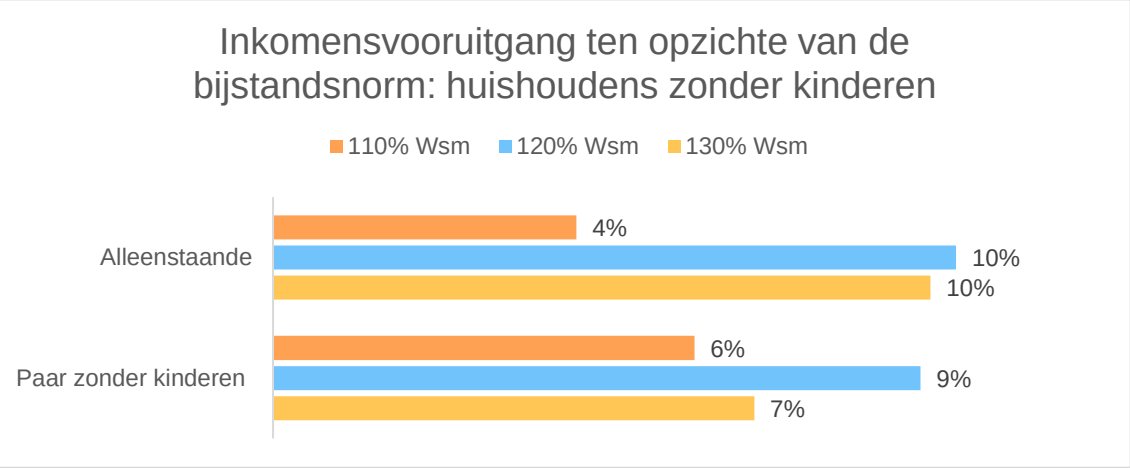
5.4. Werken vanuit de bijstand loont meestal

Een hoger inkomen leidt voor de meeste huishoudtypen in de gemeente Midden-Delfland tot een hoger totaal inkomen dan in de bijstand. Echter, voor de meeste huishoudens nemen de bijdragen van het Rijk en de gemeente af wanneer het inkomen stijgt. Dit zorgt ervoor dat het totaal inkomen van een huishouden niet altijd evenredig stijgt met de stijging van het loon. Hieronder geven we de inkomensvooruitgang bij werkaanvaarding vanuit de bijstand tot een inkomen van maximaal 130 procent Wsm weer per huishoudtype. Daarna leggen we de inkomensvooruitgang per inkomensniveau uit aan de hand van twee casussen. In bijlage 7 worden al deze inkomens per huishoudtype uitgesplitst naar inkomenssoort waarmee visueel wordt weergegeven waarom het totaal inkomen stijgt of daalt.

Huishoudtypes gaan er over het algemeen op vooruit

Huishoudtypes gaan er bij ieder hoger inkomen (tot 130 procent Wsm) op vooruit ten opzichte van de bijstandsnorm.

Figuur 5.4.1. Inkomensvooruitgang t.o.v. 100% Wsm bij werkaanvaarding, huishoudens zonder kinderen

Tabel 5.4.1 Inkomensvooruitgang bij werkaanvaarding, huishoudens zonder kinderen

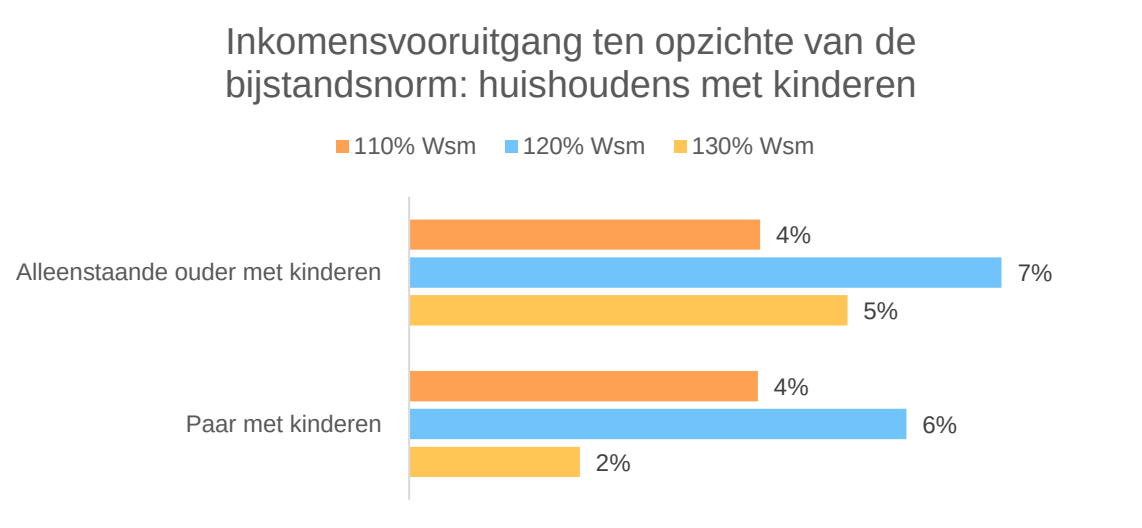
Huishoudtype	Netto-inkomen incl. VT	Bijdrage Rijk	Bijdrage gemeente	Totaal inkomen	Verschil tov 100% Wsm (€)	Verschil tov 100% Wsm (%)
Alleenstaande						
100% Wsm	1.196	461	176	1.833	-	-
110% Wsm	1.315	461	137	1.913	+ 81	+ 4%
120% Wsm	1.435	461	118	2.014	+ 181	+ 10%
130% Wsm	1.554	453	0	2.007	+ 175	+ 10%
Paar zonder kinderen						
100% Wsm	1.708	621	183	2.512	-	-
110% Wsm	1.879	621	166	2.666	+ 153	+ 6%
120% Wsm	2.050	570	128	2.748	+ 236	+ 9%
130% Wsm	2.221	467	0	2.688	+ 175	+ 7%

Huishoudens met kinderen

Huishoudens met kinderen hebben bij ieder hoger inkomen te maken met een grotere procentuele groei van het totale inkomen (zie ook figuur 5.4.2). Bij elk hoger inkomen tot 120 procent Wsm gaan zij er ten opzichte van de vorige inkomensgrens op vooruit. Er is een kleine terugval in de procentuele groei bij een inkomen van 130 procent Wsm ten opzichte van een inkomen tot 120 procent Wsm. Echter is het totaal inkomen nog wel hoger dan een inkomen in de bijstandssituatie. Bij een inkomensgrens van 100 naar 110 procent Wsm hebben huishoudens met kinderen te maken met het wegvallen van de kwijtschelding gemeentelijke belastingen. De inkomensstijging

compenseert het wegvallen van deze gemeentelijke regelingen en landelijke toeslagen. Bij een inkomensstijging van 120 naar 130 procent Wsm vervalt het recht op gemeentelijke regelingen.

Figuur 5.4.2. Inkomensvooruitgang t.o.v. 100% Wsm bij werkaanvaarding, huishoudens met kinderen

Tabel 5.4.2 Inkomensvooruitgang na werkaanvaarding, huishoudens met kinderen

Huishoudtype	Netto-inkomen incl. VT	Bijdrage Rijk	Bijdrage gemeente	Totaal inkomen	Verschil tov 100% Wsm (€)	Verschil tov 100% Wsm (%)
Alleenstaande ouder met twee kinderen						
100% Wsm	1.196	1.356	269	2.820		
110% Wsm	1.315	1.395	223	2.932	+ 112	+ 4%
120% Wsm	1.435	1.400	175	3.010	+ 190	+ 7%
130% Wsm	1.554	1.406	0	2.960	+ 140	+ 5%
Paar met twee kinderen						
100% Wsm	1.708	1.146	297	3.151		
110% Wsm	1.879	1.146	251	3.276	+ 125	+ 4%
120% Wsm	2.050	1.095	185	3.329	+ 178	+ 6%
130% Wsm	2.221	992	0	3.212	+ 61	+ 2%

Voorbeeldcasussen inkomensvooruitgang bij werkaanvaarding

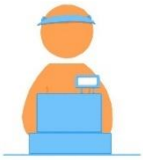
Voorbeeldcasus tabel 5.4.1.: alleenstaande

Hilda is alleenstaand en krijgt een bijstandsuitkering, wat neerkomt op een netto-inkomen van € 1.196 per maand (dit is inclusief vakantietoeslag). Zij heeft maandelijks recht op € 461 aan toeslagen van het Rijk. Voor Hilda bestaat dit uit huurtoeslag en zorgtoeslag. Tot slot kan Hilda rekenen op een financiële bijdrage vanuit de gemeente van € 176 per maand. Dit bestaat uit de kwijtschelding voor gemeentelijke belastingen, de korting op de collectief aanvullende zorgverzekering, energietoeslag en de regeling voor sociale participatie. In totaal heeft Hilda een inkomen van € 1.833 per maand.

Als Hilda werk krijgt tegen een inkomen van 110 procent Wsm, dan stijgt haar netto-inkomen naar € 1.315 per maand. Zij houdt recht op huurtoeslag en zorgtoeslag en deze bedragen blijven onveranderd, dus € 461 per maand. Het recht op kwijtschelding komt te vervallen. Hilda heeft nog recht op de korting op de collectief aanvullende zorgverzekering, de energietoeslag en regeling voor sociale participatie. De gemeentelijke bijdragen zijn nu € 137 per maand. Bij een inkomen van 110 procent Wsm is het totaal inkomen van Hilda € 1.913. Dit is een stijging van € 81 (4 procent) ten opzichte van haar totaal inkomen bij een bijstandsuitkering.

Wanneer Hilda tegen een inkomen van 120 procent Wsm gaat werken, stijgt haar netto-inkomen naar € 1.435 per maand. De bijdrage van het Rijk blijft € 461. De regeling voor sociale participatie vervalt. Het totale inkomen van Hilda is € 2.014 per maand, € 181 (10 procent) meer dan wanneer Hilda een bijstandsuitkering heeft.

Als Hilda gaat werken tegen een inkomen van 130 procent Wsm dan stijgt haar netto-inkomen naar € 1.554 per maand. De bijdragen van het Rijk zijn gedaald naar € 453 per maand. Hilda ontvangt minder huurtoeslag, haar zorgtoeslag blijft gelijk. De gemeentelijke bijdragen dalen naar € 0. Het totale inkomen van Hilda is nu € 2.007 per maand, dit is € 175 (10 procent) meer dan toen zij een bijstandsuitkering had.

Voorbeeldcasus tabel 5.4.2.: paar met kinderen

Daan en Sam hebben twee kinderen 8 en 13 jaar oud en krijgen een bijstandsuitkering, wat neerkomt op een netto-inkomen van € 1.708 per maand (dit is inclusief vakantietoeslag). Zij hebben maandelijks recht op € 1.146 aan toeslagen van het Rijk. Voor het gezin bestaat dit uit huurtoeslag, zorgtoeslag, kinderbijslag en kindgebonden budget. Tot slot kunnen Daan en Sam rekenen op een financiële bijdrage vanuit de gemeente van € 297 per maand. Dit bestaat uit kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, de korting op de collectief aanvullende zorgverzekering, de energietoeslag en de regeling voor sociale participatie. Voor hun kinderen maken zij nog aanspraak op Jeugdfonds Sport en Cultuur en een regeling voor schoolkosten. In totaal hebben Daan en Sam een totaal inkomen van € 3.151 per maand.

Als Daan of Sam werk krijgt tegen een inkomen van 110 procent Wsm, dan stijgt hun netto-inkomen naar € 1.879 per maand. Zij houden recht op de toeslagen van het Rijk. Ze kunnen geen kwijtschelding meer aanvragen, maar houden wel het recht op de andere gemeentelijke regelingen. De gemeentelijke bijdragen zijn dan € 251 per maand. Het totaal inkomen van Daan en Sam is bij een inkomen van 110 procent Wsm € 3.276. Dit is een stijging van € 125 (4 procent) ten opzichte van hun totaal inkomen bij een bijstandsuitkering.

Wanneer Daan of Sam tegen een loon van 120 procent Wsm gaat werken, stijgt hun netto-inkomen naar € 2.050 per maand. De bijdrage van het Rijk neemt wat af, en is nu € 1.095. Het gezin verliest het recht op de regeling voor schoolkosten en een regeling voor sociale participatie; dit wordt € 185 per maand. Het totale inkomen van het gezin is dan € 3.329 per maand. Dit is € 178 (6 procent) meer dan wanneer zij een bijstandsuitkering hebben.

Als Daan of Sam gaat werken tegen een inkomen van 130 procent Wsm dan stijgt hun netto-inkomen naar € 2.221 per maand. De bijdragen van het Rijk dalen verder naar € 992 per maand. Het gezin heeft geen recht op regelingen vanuit de gemeente; dit wordt € 0 per maand. Het totale inkomen van Daan en Sam is nu € 3.212 per maand, dit is € 61 (2 procent) meer dan toen zij een bijstandsuitkering hadden.

6. Behoeftepeiling Minima

In dit hoofdstuk wordt het minimabeleid vanuit de doelgroep[13] in de gemeente Midden-Delfland bekeken. Deze groep inwoners heeft door middel van een vragenlijst hun mening en ervaringen over het minimabeleid kenbaar gemaakt. In de vragenlijst staat een aantal thema's centraal, zoals: meedoen, financiële situatie, kennis en gebruik van gemeentelijke regelingen, informatievoorziening, contact met de gemeente en tips en adviezen van respondenten. Hieronder volgt een analyse van de ervaringen en meningen van de respondenten[14].

Meedoen

Twee derde van de respondenten heeft het gevoel mee te kunnen doen in de samenleving. Daarentegen geeft een derde aan niet mee te kunnen doen. Als belemmering in het meedoen, noemen respondenten het vaakst dat weinig geld (44 procent) en een slechte gezondheid (45 procent) ervoor zorgen dat ze niet volledig mee kunnen doen. Bijna een kwart van de respondenten (22 procent) ziet het hebben van weinig sociale contacten als een belemmering.

66 procent van de respondenten is zelfstandig en de helft van de respondenten weet bij wie hij moet zijn als hij hulp nodig heeft. Tegelijkertijd voelt 54 procent zich (weleens) eenzaam.

Financiële situatie

Rondkomen

Twee derde van de respondenten kan maandelijks niet (altijd) rondkomen. Een derde van de respondenten kan dit wel. De helft van de respondenten die aangeeft niet rond te kunnen komen, geeft ook aan dat zij niet mee kunnen doen in de samenleving.

Geldzorgen

Meer dan de helft van de respondenten heeft geldzorgen. De grootste groep (63 procent) heeft ook al drie jaar of langer geldzorgen. Voor het komende jaar verwacht iets meer dan de helft dat ze rond kunnen komen. Van de groep respondenten die dit jaar niet (altijd) rond kunnen komen, verwacht driekwart dat ze volgend jaar ook niet rond kunnen komen.

Het ontbreekt respondenten het meest aan financiële middelen voor sociale participatie (leuke dingen doen, meedoen aan sport en/of cultuur) en het kopen van noodzakelijke spullen (als kleding, een fiets en huishoudelijke apparaten).

Bekendheid organisaties

Respondenten kunnen bij geldzorgen hulp vragen bij maatschappelijke organisaties, in dit geval Stichting Welzijn Midden-Delfland (SWMD) en Schuldhulpmaatje. Bijna twee derde van de respondenten is bekend met SWMD en een vijfde van de respondenten heeft ondersteuning gekregen van deze organisatie. Schulpdhulpmaatje is bij iets meer dan de helft van de respondenten bekend en 8 procent van de respondenten heeft ondersteuning van hen ontvangen. Tegelijkertijd houdt dit in dat ruim een derde SWMD en bijna de helft van de respondenten Schuldhulpmaatje niet kent.

Gevolgen gezondheid door financiële situatie

Twee derde van de respondenten heeft (min of meer) last van negatieve gevolgen door hun financiële situatie. Dit zijn bijvoorbeeld last van stress en zorgen en piekergedachten. Bij een derde van de respondenten lopen de spanningen thuis op. Onder respondenten die maandelijks niet (altijd) rond kunnen komen, is de groep met negatieve gevolgen van hun financiële situatie groter.

[13] De doelgroep van de behoeftepeiling verwijst naar alle huishoudens in de gemeente die een of meerdere minimaregelingen heeft gebruikt en/of de energietoeslag toegekend heeft gekregen.
[14] De volledige analyse is weergegeven in een aparte rapportage: 'Rapport Behoeftepeiling gemeente Midden-Delfland', opgeleverd in juli 2023. Voor een uitgebreide weergave van de resultaten, diagrammen en analyses verwijzen wij u graag naar dat rapport.

Landelijke toeslagen

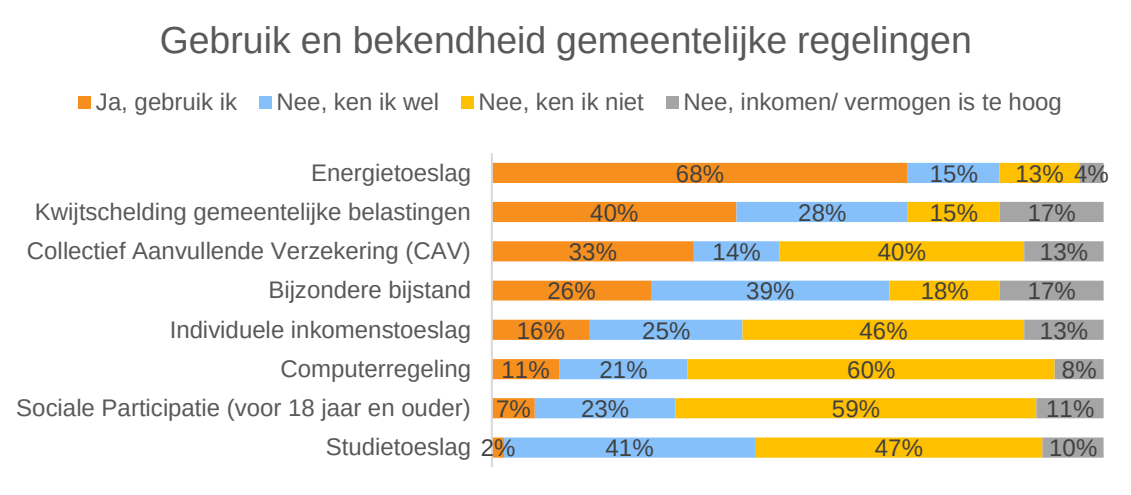
De landelijke toeslagen zijn bij de meeste respondenten bekend; de zorgtoeslag is bij bijna alle respondenten bekend en de huurtoeslag bij ongeveer 90 procent van de respondenten. Ook kennen nagenoeg alle respondenten het kindgebondenbudget en maken zij hier ook gebruik van. De kinderopvangtoeslag is bij ongeveer 80 procent bekend en een derde van de respondenten met kinderen maakt gebruik van deze toeslag[15].

Gemeentelijke regelingen

Van de gemeentelijke regelingen is de energietoeslag de meest bekende en gebruikte regeling: 83 procent van de respondenten is bekend met de regeling en 68 procent maakt ook gebruik van de regeling. De kwijtschelding gemeentelijke belastingen is bij twee derde van de respondenten bekend. De sociale participatie is onder 30 procent van de respondenten bekend en slechts 7 procent van de respondenten heeft de regeling gebruikt. Dit is opvallend, omdat respondenten ook aangeven dat zij vaak niet mee kunnen doen omdat zij te weinig geld hebben.

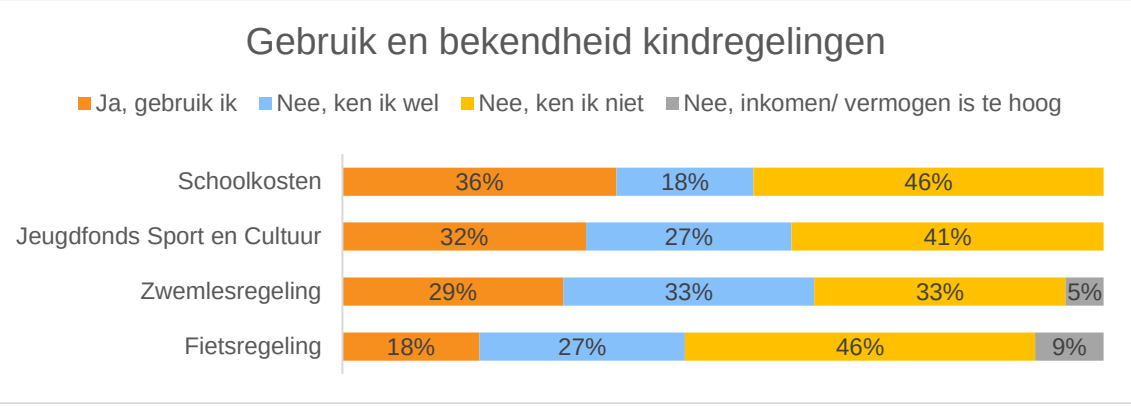
Bij de meeste gemeentelijke regelingen geeft iets meer dan een op de tien respondenten aan dat zij niet in aanmerking komen voor de regelingen door een te hoog inkomen en/of vermogen.

Figuur 6.1.1. Bekendheid en gebruik gemeentelijke regelingen (n = 81 ~ 100)

De meeste kindregelingen zijn bekend onder de helft van de respondenten en een derde maakt ook gebruik van de regeling.

Figuur 6.1.2. Bekendheid en gebruik kindregelingen onder respondenten met kinderen (n= 20~22)

[15] Niet alle respondenten zullen hier gebruik van maken, omdat de kinderen niet meer in de leeftijd zijn voor de kinderopvang.

Invloed van de regelingen
Ruim een kwart van de respondenten geven aan dat ze door de regelingen mee kunnen doen in de samenleving. Respondenten geven vaker aan dat hun kinderen kunnen meedoen (65 procent) dan zijzelf (28 procent).

Niet-gebruik regelingen
Onbekendheid van regelingen is de voornaamste reden voor niet gebruik (46 procent). Een vijfde van respondenten gebruikt de regelingen niet, omdat het aanvragen regelingen moeilijk is of dat het inkomen en/of vermogen te hoog is.

Informatie
Een medewerker van de gemeente vormt de belangrijkste informatiebron bij geldzorgen. Ook worden vrienden of kennissen vaak genoemd of zoekt een respondent zelf informatie op het internet. Daarnaast gebruiken respondenten ook andere informatiebronnen; zoals familie, coaches, cursus budgetbeheer en sociale mediakanalen. Tussen de 30 en 45 procent van de respondenten is positief over de informatie: een derde van de respondenten kan de informatie vinden die hij zoekt en 44 procent snapt de informatie die hij vindt of krijgt. Tegelijkertijd is de informatie voor een kwart van de respondenten niet duidelijk.

Aanvraag
De helft van de respondenten kan een aanvraag niet zonder hulp doen. De wijze waarop respondenten een aanvraag doen (digitaal of op papier) verschilt. De helft van de respondenten geeft aan dit het liefst op papier te doen en de helft van de respondenten doet dit het liefst digitaal. Er is wel een voorkeur naar leeftijdscategorie: respondenten van 67 jaar en ouder hebben een voorkeur voor een papieren aanvraag, respondenten jonger dan 67 jaar hebben een voorkeur voor een digitale aanvraag.

Contact
Een meerderheid van de respondenten vindt dat de medewerkers voldoende tijd voor hem neemt (63 procent) en vindt dat de medewerkers hun afspraken nakomen (61 procent). Verder vindt ruim de helft (57 procent0 dat de medewerkers telefonisch goed bereikbaar zijn en dat de medewerkers hem serieus nemen. Tussen de 10 en 15 procent van de respondenten is minder tevreden over het contact met de gemeente en 33 procent van de respondenten weet niet bij wie hij moet zijn voor vragen over de regelingen.

Zorgkosten
Een deel van de respondenten maakt geen gebruik van de collectief aanvullende verzekering. Hiervoor zijn een aantal redenen genoemd, zoals: onbekendheid van de regeling (27 procent), overstappen naar een andere zorgverzekering is te moeilijk (12 procent) of de regeling is te duur (6 procent).

Tips en adviezen
Respondenten hadden de gelegenheid om tips en adviezen mee te geven:

- **Informatievoorziening**: respondenten willen graag (meer) duidelijke informatie over de regelingen. Dit zou volgens hen bijvoorbeeld kunnen als medewerkers van de gemeente daarin een pro-actievere rol innemen. Maar ook een duidelijk en overzichtelijke folder zou hen helpen. Daarnaast zou het respondenten helpen als het taalgebruik makkelijker zou worden.
- **Toegankelijkheid:** Het is voor respondenten niet altijd duidelijk waar zij bepaalde informatie moeten zoeken en daarnaast hebben zij moeite met het aanvragen van regelingen. Ook wordt aangegeven dat een aantal respondenten een drempel ervaren wanneer zij een aanvraag willen doen.
- **Persoonlijke behandeling:** respondenten hebben behoefte aan een persoonlijke behandeling. Hierbij zou rekening gehouden kunnen worden bij het leveren van passende informatie en hulp.

Bijlage 1. Methodiek Armoedemonitor

Bij dit onderzoek is gebruik gemaakt van registratiegegevens van de verschillende lokale en landelijke regelingen die de gemeente uitvoert. Daarbij gaat het om de volgende voorzieningen: Participatiewet, minimaregelingen en kwijtschelding gemeentelijke belastingen. Alle brongegevens zijn via encryptie versleuteld aangeleverd zodat ze niet te herleiden zijn tot individuele natuurlijke personen.

Onderstaand beschrijven we de wijze waarop het onderzoeksbestand is aangemaakt.

Stap 1
In de eerste bewerkingsstap wordt de informatie uit de genoemde registratiebronnen aan het actuele BRP-bestand (dat ook is versleuteld) gekoppeld. Op deze wijze wordt inzichtelijk welke personen gebruik maken of gebruik hebben gemaakt van welke voorziening.

Stap 2
In stap 2 wordt aan de hand van de BRP een analysebestand op huishoudniveau gemaakt. We onderscheiden 8 huishoudtypes: alleenstaanden, eenoudergezinnen met minderjarige kinderen, eenoudergezinnen met minder- en meerderjarige kinderen, eenoudergezinnen met meerderjarige kinderen, meerpersoonshuishoudens zonder kinderen, meerpersoonshuishoudens met minderjarige kinderen, meerpersoonshuishoudens met minder- en meerderjarige kinderen en meerpersoonshuishoudens met meerderjarige kinderen. De operationele definities van deze begrippen treft u verderop in deze verantwoording aan.

Stap 3
Het feitelijke gebruik van voorzieningen in het jaar voorafgaand aan het peilmoment van de BRP wordt op huishoudniveau vastgesteld. Indien één persoon binnen het huishouden gebruik heeft gemaakt van een bepaalde voorziening, wordt dit toegerekend naar het hele huishouden.

Statistisch kader
In tegenstelling tot wat gangbaar is bij sociaalwetenschappelijk onderzoek is dit rapport gebaseerd op gegevens van de totale bevolkingspopulatie. Dat betekent dat de vermelde aantallen en percentages niet getoetst hoeven te worden op statistische betrouwbaarheid en altijd de feitelijke situatie weergeven.

Operationele definitie huishouden
Het bepalen van het soort en type huishouden gebeurt aan de hand van gegevens uit de bevolkingsadministratie en wel op de volgende wijze:

- indien één persoon op een adres woont, is duidelijk dat er sprake is van een alleenstaande;
- personen op één adres waartussen geregistreerde ouder-kindrelaties of echtrelaties bestaan worden tot een gezamenlijk huishouden gerekend;
- indien er één meerderjarige op een adres woont met een ouder-kindrelatie tellen we een eenoudergezin;
- indien er meer meerderjarige op een adres wonen waarbij één meerderjarige ouder is en er een ouder-kindrelatie bestaat met de andere meerderjarige (en/of minderjarige) tellen we een eenoudergezin;
- als er vier of meer meerderjarigen op een adres wonen, gaan we ervan uit dat er meerdere huishoudens op dit adres gevestigd zijn;
- indien er drie meerderjarigen zonder echtrelatie op één adres wonen, kijken we naar de gemiddelde leeftijd. Ligt die onder de 27 jaar dan rekenen we iedere persoon als een afzonderlijk (studenten)huishouden. Ligt deze boven de 27 jaar dan tellen we één meerpersoonshuishouden.
- als er minimaal 20 personen op een gezamenlijk adres wonen, registreren we een institutioneel huishouden, tenzij de gemiddelde leeftijd van alle bewoners hoger is dan de AOW-leeftijd. Iedere bewoner wordt dan als afzonderlijk huishouden meegeteld (gehuwden tellen als één huishouden).

Zelfstandig huishouden
Een zelfstandig huishouden bestaat uit een of meer personen die alleen of samen in een woonruimte gehuisvest zijn en zelf in hun dagelijkse levensbehoeften voorzien.

Institutioneel huishouden
Tot de institutionele huishoudens behoren adressen met minimaal 20 personen, waarbij de gemiddelde leeftijd jonger is dan de AOW-leeftijd. Hiertoe behoren bijvoorbeeld opvangcentra, penitentiaire inrichtingen, kindertehuizen en internaten. In de bevolkingsoverzichten in deze rapportage zijn deze personen meegeteld. In de hoofdstukken waar de inkomensverdeling in termen van huishoudens wordt besproken blijven zij buiten beschouwing.

Besteedbaar inkomen (CBS)
Besteedbaar inkomen is het bruto-inkomen verminderd met de premies sociale zekerheid en andere betaalde overdrachten (zoals alimentatie) en de loon-, inkomsten- en vermogensbelasting. Het bruto-inkomen omvat winst uit onderneming, bruto-inkomsten uit arbeid, inkomsten uit vermogen en bruto ontvangen overdrachten (zoals AOW, Anw, WAO/WIA, studiefinanciering, kinderbijslag en huursubsidie).

Inkomensbron
In dit onderzoek worden de termen Participatiewet, AOW en ‘ander’ inkomen gebruikt. Voor de bijstandsgerechtigden is de inkomensbron direct vast te stellen. De AOW-inkomensgrondslag is bepaald op basis van de leeftijd van de huishoudoudste. De AOW-gerechtigde huishoudens die tevens een aanvullende bijstandsuitkering ontvangen rekenen we eveneens tot deze categorie. Alle overige inkomens zijn vervolgens onder de noemer ‘ander’ inkomen gebracht.

Wanneer het inkomen van een huishouden alleen bestaat uit AOW dan wordt het huishouden tot de minimapopulatie gerekend.

Berekening van de duur van het minimuminkomen
De duur van de periode waarin een huishouden op het minimuminkomen leeft, wordt berekend aan de hand van een combinatie van gegevens uit verschillende bronnen. Een sluitende definiëring in termen van een volledig onafgebroken periode is niet altijd mogelijk. Indien de periode tussen het gebruik van de ene regeling en de andere maximaal 30 dagen is, wordt dit daarom toch als aaneengesloten periode gezien.

Wettelijk sociaal minimum
Het wettelijk sociaal minimum is de actuele bijstandsnorm voor het betreffende huishoudtype. Deze normbedragen worden halfjaarlijks vastgesteld. Voor AOW-huishoudens is de netto AOW-uitkering het normbedrag voor het wettelijke sociale minimum.

Herkomst (CBS)
Voor bepaling van herkomst wordt gekeken naar het geboorteland van de ouder(s). Iemand met een migratieachtergrond is iemand waarvan minimaal een van de ouders in het buitenland is geboren. Inwoners afkomstig uit Europa, Noord-Amerika, Australië, Japan en Indonesië worden als mensen met een westerse migratieachtergrond gezien. Andere landen worden gezien als niet-westers.

Bijlage 2. Bevolkingskarakteristieken

In deze bijlage staat een aantal kenmerken van de bevolkingspopulatie, op 31 december van het desbetreffende jaar.

Alle huishoudens

Onderstaande tabel geeft het aantal inwoners en huishoudens weer.

Tabel B2.1 Aantal huishoudens en inwoners Midden-Delfland[16]

Categorie	2022
Aantal huishoudens	8.044
Aantal personen	19.432
Gemiddelde huishoudgrootte	**2,4**

Kenmerken

Tabel B2.2 Kenmerken alle huishoudens in 2022

Categorie	2022	
	Aantal	%
Huishoudtype		
Alleenstaand	2.211	27%
Eenoudergezin met minderjarige kinderen	211	3%
Eenoudergezin met minder- en meerderjarige kinderen	42	1%
Eenoudergezin met meerderjarige kinderen	208	3%
Meerpersoonshuishouden zonder kinderen	2.632	32%
Meerpersoonshuishouden met minderjarige kinderen	1.625	20%
Meerpersoonshuishouden met minder- en meerderjarige kinderen	313	4%
Meerpersoonshuishouden met meerderjarige kinderen	802	10%
Totaal	**8.044**	**100%**
Leeftijdscategorie		
Tot 27 jaar	192	2%
27 tot 45 jaar	1.816	23%
45 tot AOW-leeftijd	3.420	43%
AOW-leeftijd	2.616	32%
Totaal	**8044**	**100%**
Herkomst		
Nederlandse achtergrond	6.732	84%
Westerse migratieachtergrond	699	9%
Niet-westerse migratieachtergrond	613	7%
Totaal	**8.044**	**100%**
Woonplaats		
Maasland	2.760	34%
Schipluiden	1.867	23%
Den Hoorn	3.417	43%
Totaal	**8.044**	**100%**

[16] Alle gegevens in de tabellen in deze monitor zijn gebaseerd op gemeentelijke registratiegegevens, tenzij anders aangegeven. Landelijke cijfers zijn afkomstig van het CBS.

Bijlage 3. Kenmerken kinderen

In deze bijlage staat een aantal kenmerken van de kinderen in de leeftijd van 0 tot 18 jaar in de gemeente Midden-Delfland.

Kenmerken

Tabel B3.1 Kenmerken alle kinderen in 2022

Categorie	2022	
	Aantal	Aandeel
Huishoudtype		
Eenoudergezin met minderjarige kinderen	344	9%
Eenoudergezin met minder- en meerderjarige kinderen	55	1%
Meerpersoonshuishouden met minderjarige kinderen	3.187	79%
Meerpersoonshuishouden met minder- en meerderjarige kinderen	425	11%
Totaal	**4.011**	**100%**
Leeftijdscategorie		
Tot 4 jaar	785	20%
4 tot 12 jaar	1.816	45%
12 tot 18 jaar	1.410	35%
Totaal	**4.011**	**100%**
Herkomst		
Nederlandse achtergrond	3.267	81%
Westerse migratieachtergrond	269	7%
Niet-westerse migratieachtergrond	475	12%
Totaal	**4.011**	**100%**
Woonplaats		
Maasland	1.308	32%
Schipluiden	797	20%
Den Hoorn	1.906	48%
Totaal	**4.011**	**100%**

Bijlage 4. Kenmerken minima tot 100% en 110% Wsm

In het rapport staan de kenmerken van de minimahuishoudens tot 120 procent Wsm centraal, omdat dit de hoogste inkomensgrens is voor de gemeentelijke regelingen. In deze bijlage geven we kenmerken weer van minimahuishoudens met een inkomen tot 100 procent Wsm en 110 procent Wsm die de gemeente in beeld heeft.

Tabel B4.1 Aantal huishoudens en inwoners Midden-Delfland

Inkomenspercentage t.o.v. Wsm	2022 Aantal	%
Tot 100%	229	2.8%
Tot 110%	24	0.3%
Tot 120%	38	0.5%
Subtotaal	*291*	*3.6%*
Geen minima	7.753	96.4%
Totaal	**8.044**	**100%**

Kenmerken minimahuishoudens tot 100% Wsm

Tabel B4.2 Kenmerken minimahuishoudens met een inkomen tot 100% Wsm

Categorie	2022 Aantal	%	Aandeel minima t.o.v. alle huish.
Inkomensbron			
Participatiewet	144	63%	
AOW-uitkering	40	17%	
Overig inkomen	45	20%	
Totaal	**229**	**100%**	
Huishoudtype			
Alleenstaand	114	50%	5%
Eenoudergezin met minderjarige kinderen	28	12%	13%
Eenoudergezin met minder- en meerderjarige kinderen	5	2%	12%
Eenoudergezin met meerderjarige kinderen	11	5%	5%
Meerpersoonshuishouden zonder kinderen	23	10%	1%
Meerpersoonshuishouden met minderjarige kinderen	27	12%	2%
Meerpersoonshuishouden met minder- en meerderjarige kinderen	13	6%	4%
Meerpersoonshuishouden met meerderjarige kinderen	8	5%	1%
Totaal	**229**	**100%**	
Leeftijdscategorie			
Tot 27 jaar	9	4%	5%
27 tot 45 jaar	70	31%	4%
45 tot AOW-leeftijd	108	47%	3%
AOW-leeftijd	42	18%	2%
Totaal	**229**	**100%**	
Herkomst			
Nederlandse achtergrond	87	38%	1%
Westerse migratieachtergrond	18	8%	3%
Niet-westerse migratieachtergrond	124	54%	20%
Totaal	**229**	**100%**	

Categorie	2022 Aantal	%	Aandeel minima t.o.v. alle huish.
Woonplaatsen			
Maasland	90	39%	3%
Schipluiden	37	16%	2%
Den Hoorn	102	45%	3%
Totaal	**229**	**100%**	

Kenmerken minimahuishoudens tot 110% Wsm

Tabel B4.3 Kenmerken minimahuishoudens met een inkomen tot 110% Wsm

Categorie	2022 Aantal	%	Aandeel minima t.o.v. alle huish.
Inkomensbron			
Participatiewet	144	57%	
AOW-uitkering	43	17%	
Overig inkomen	66	26%	
Totaal	**253**	**100%**	
Huishoudtype			
Alleenstaand	124	49%	6%
Eenoudergezin met minderjarige kinderen	35	14%	17%
Eenoudergezin met minder- en meerderjarige kinderen	5	2%	12%
Eenoudergezin met meerderjarige kinderen	11	4%	5%
Meerpersoonshuishouden zonder kinderen	23	9%	1%
Meerpersoonshuishouden met minderjarige kinderen	30	12%	2%
Meerpersoonshuishouden met minder- en meerderjarige kinderen	15	6%	5%
Meerpersoonshuishouden met meerderjarige kinderen	10	4%	1%
Totaal	**253**	**100%**	
Leeftijdscategorie			
Tot 27 jaar	9	4%	5%
27 tot 45 jaar	82	32%	5%
45 tot AOW-leeftijd	117	46%	3%
AOW-leeftijd	45	18%	2%
Totaal	**253**	**100%**	5%
Herkomst			
Nederlandse achtergrond	101	40%	2%
Westerse migratieachtergrond	21	8%	3%
Niet-westerse migratieachtergrond	131	52%	21%
Totaal	**253**	**100%**	
Woonplaatsen			
Maasland	100	40%	4%
Schipluiden	39	15%	2%
Den Hoorn	114	45%	3%
Totaal	**253**	**100%**	

Bijlage 5. Onderzoeksmethodiek inkomens effectrapportage

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de verschillende inkomsten en uitgaven die worden onderscheiden voor de Inkomens Effectrapportage.

B5.1 Huishoudens en inkomensgrenzen

We berekenen de inkomenseffecten van het lokale en landelijke beleid in 2023 voor de volgende zes huishoudtypen:

Niet AOW-gerechtigden:
- alleenstaande;
- paar zonder kinderen;
- alleenstaande ouder met twee kinderen (8 en 13 jaar);
- paar (twee volwassenen) met twee kinderen (8 en 13 jaar).

AOW-gerechtigden:
- alleenstaande;
- paar (twee volwassenen).

We brengen de inkomenseffecten in beeld voor huishoudens met inkomens van 100, 110, 120 en 130 procent Wsm.

B5.2 Inkomensbronnen

Het totaal inkomen van de minimahuishoudens is opgebouwd uit het netto-inkomen, de gemeentelijke regelingen en diverse toeslagen van het Rijk. Specifiek gaat het om de volgende categorieën:

- netto-inkomen inclusief vakantietoeslag;
- bijdrage Rijk:
  - huurtoeslag;
  - zorgtoeslag;
  - kinderbijslag;
  - kindgebonden budget;
  - combinatiekorting.
- gemeentelijke minimaregelingen.

B5.3 Gemeentelijke minimaregelingen

In de onderstaande tabel volgt een overzicht van de gemeentelijke minimaregelingen in 2023. In bijlage 6 worden deze regelingen verder toegelicht. De gemeente rekent niet met de kostendelersnorm als het gaat om het recht op de regelingen.

Tabel B5.3.1 Gemeentelijke minimaregelingen in de gemeente Midden-Delfland

Regeling	Inkomensgrens
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	100% Wsm
Collectief aanvullende verzekering • AV-Standaard • AV-Top	120% Wsm
Individuele inkomenstoeslag	105% Wsm, referteperiode 3 jaar.
Bijzondere bijstand: • Schoolkosten • Sociale participatie 18+	110% Wsm
Jeugdfonds Sport en Cultuur	120% Wsm
Energietoeslag *(hoewel het Rijk de energietoeslag heeft ingesteld, telt het bedrag mee bij de*	120% Wsm

Regeling	Inkomensgrens
gemeentelijke regelingen omdat inwoners de toeslag bij de gemeente dient aan te vragen)	
Niet meegenomen in berekeningen:	
Bijzondere bijstand: • Peuterspeelzaal • Zwemles • Fiets • Computer • Overig	110% Wsm
Studietoeslag	Specifieke doelgroep

Bijzondere bijstand is deels meegenomen in de berekeningen, alleen de onderdelen waarvoor een vast bedrag per jaar staat. De onderdelen van de bijzondere bijstand zijn niet meegenomen, omdat dit niet van toepassing is, of omdat deze vorm van bijstand vaak incidenteel wordt verstrekt voor noodzakelijke onvermijdbare individuele uitgaven en dit dus niet maandelijks bij iedereen voorkomt. Daarnaast wordt ook de studietoeslag buiten beschouwing gelaten. Deze regeling kent een specifieke doelgroep; namelijk studenten met een lichamelijke of psychische beperking die niet kunnen bijverdienen naast hun studie. In deze inkomens effectrapportage is geen huishouden opgenomen waarbij deze regeling van toepassing is.

B5.4 Uitgaven

De uitgaven zijn gecategoriseerd naar:

- vaste lasten. Dit zijn uitgaven die regelmatig terugkomen. Voorbeelden zijn huur, energiekosten[17] en verzekeringen;
- reserveringsuitgaven. Dit zijn uitgaven die niet regelmatig voorkomen en waarvan de hoogte vooraf niet bekend is. Er moet in principe een bedrag voor gereserveerd worden. Voorbeelden zijn kosten voor inventaris, kleding en het eigen risico voor de zorgverzekering;
- huishoudelijke uitgaven. Dit zijn terugkerende uitgaven aan voeding, persoonlijke verzorging en dergelijke;
- werkgerelateerde uitgaven. Dit zijn uitgaven die gemaakt worden als een persoon werkt. Voorbeelden zijn de kosten van woon-werkverkeer en werkkleding.

Voor de uitgaven is waar mogelijk uitgegaan van lokale tarieven. Voorbeelden hiervan zijn de huur en lokale heffingen. De andere bedragen zijn gebaseerd op landelijke berekeningen van het Nibud. De normbedragen staan per huishoudtype in het financieel maandoverzicht in bijlage 8. We benadrukken dat het bij alle posten gaat om de basale uitgaven en dat de normbedragen gemiddelden betreffen. Het is mogelijk dat een huishouden maandelijks minder uitgeeft dan de normbedragen waarmee in deze rapportage wordt gerekend, bijvoorbeeld omdat het huishouden minder geld per maand reserveert voor onregelmatige uitgaven.

B5.5 Vrije bestedingen

Het budget dat overblijft is vrij besteedbaar en kan bijvoorbeeld worden uitgegeven aan sociale en recreatieve activiteiten. Hieronder vallen bijvoorbeeld kosten voor contributie of een abonnement, maar ook (familie)bezoek, vervoer en vakantie of kleinere uitjes. Voor deze vrije bestedingen hanteert het Nibud per huishoudtype eveneens een normbedrag, dat is terug te vinden in de begrotingen in bijlage 8. Het is belangrijk om te benoemen dat hierbij de aanname wordt gedaan dat huishoudens gebruik maken van alle beschikbare regelingen. Echter in de praktijk is de ervaring dat huishoudens niet of gedeeltelijk gebruik maken van de regelingen. In werkelijkheid zal het vrij besteedbaar budget waarschijnlijk vaak lager uitvallen. Daarnaast zal het

[17] De kosten voor water zijn gebaseerd op de tarieven van Evides. Gegevens over het gemiddelde gebruik per huishoudtype zijn afkomstig van het Nibud (water). De kosten voor gas en elektriciteit zijn gebaseerd op de tarieven van maatschappij Oxxio, pakket Europese Windstroom en Aardgas, 6 maanden vast.

vrij besteedbaar budget niet alleen besteed worden aan sociale en recreatieve activiteiten, maar ook aan het aflossen van schulden of het betalen van het eigen risico van de zorgverzekering.

B5.6 Aannames

Voor de inkomsten en uitgaven doen we de volgende aannames:

- de huishoudens maken van alle regelingen gebruik en ontvangen daarvoor het maximale bedrag;
- het vermogen van de huishoudens ligt binnen de grenzen van de Participatiewet. Daarom gaan we er ook vanuit dat iedereen in een huurwoning woont en niet in een koopwoning omdat een koopwoning tot een te hoog vermogen zou kunnen leiden om gebruik te mogen maken van de voorzieningen vanuit de Participatiewet. We gaan uit van € 576 kale huur per maand voor een alleenstaande en € 652 kale huur per maand voor een meerpersoonshuishouden. Deze bedragen zijn gebaseerd op huurtoeslaggegevens van de Rijksoverheid over de gemeente Midden-Delfland;
- alleenstaande ouders met een inkomen gelijk aan de bijstandsnorm werken niet of zitten in een traject waarbij de kinderopvang wordt vergoed. We gaan ervan uit dat alleenstaande ouders met inkomens tegen 110 en 120 procent Wsm gebruik maken van twee dagdelen van 4 uur BSO per week. Alleenstaande ouders met een inkomen van 130 procent Wsm maken gebruik van drie dagdelen BSO per week. Dit alles tegen een tarief van € 8,73 (gemiddelde uurtarief in 2023);
- bij een paar met twee kinderen en een inkomen hoger dan 100 procent Wsm werkt slechts één van beide partners. Anders is het huishoudinkomen hoger. Daarom gaan we er vanuit dat deze huishoudens geen kinderopvang nodig hebben omdat één van beide partners thuis is voor de kinderen. Dit is eveneens waarom een paar met kinderen geen combinatiekorting krijgt bij werkaanvaarding;
- huishoudens in de bijstand werken niet, en hebben daarom geen werkgerelateerde kosten. Bij een inkomen vanaf 110 procent Wsm werkt één persoon in het huishouden, en is er wel sprake van deze kosten;
- kwijtschelding van gemeentelijke belastingen is in de gemeente Midden-Delfland onder andere mogelijk voor afvalstofheffingen, waterschapsbelasting en rioolheffingen. Andere vormen van kwijtschelding zijn niet meegenomen in de berekeningen;
- de gemeente Midden-Delfland biedt twee collectief aanvullende zorgverzekeringen van DSW aan: AV-Standaard en AV-Top. Voor huishoudens met de AOW-leeftijd wordt de AV-Top doorgerekend tot 120 procent Wsm. Voor de andere huishoudtypes wordt de AV-Standaard doorgerekend tot 120 procent Wsm;
- voor de schoolkostenregeling gaan we er vanuit dat een kind van 8 jaar op de basisschool zit (€ 100 per jaar) en een kind van 13 jaar op het voortgezet onderwijs (€ 250 per jaar).

B5.7 Tegemoetkoming in de energiekosten

Wegens sterk stijgende energiekosten heeft het Rijk in 2022 een energietoeslag geïntroduceerd. Hiervoor is in zowel 2022 als 2023 een bedrag van € 1.300 per huishoudens gereserveerd waarbij de gemeente de precieze beleidskaders zelf mag vaststellen. De gemeente Midden-Delfland heeft besloten de energietoeslag van € 1.300 als gemeentelijke regeling toe te kennen aan inwoners die in 2022 en 2023 een inkomen hebben tot 120 procent Wsm, waarbij vermogen niet wordt getoetst.

Het is belangrijk om hierbij te realiseren dat deze toeslag tijdelijk is. In de figuren is te zien dat de invloed van de energietoeslag relatief groot is binnen het totaal van de gemeentelijke bijdrage (€ 108 per maand). Op het moment dat de energietoeslag wegvalt als gemeentelijke regeling, kan dat beduidende invloed hebben voor de inkomenssituatie van de huishoudens.

Bijlage 6. Overzicht minimaregelingen

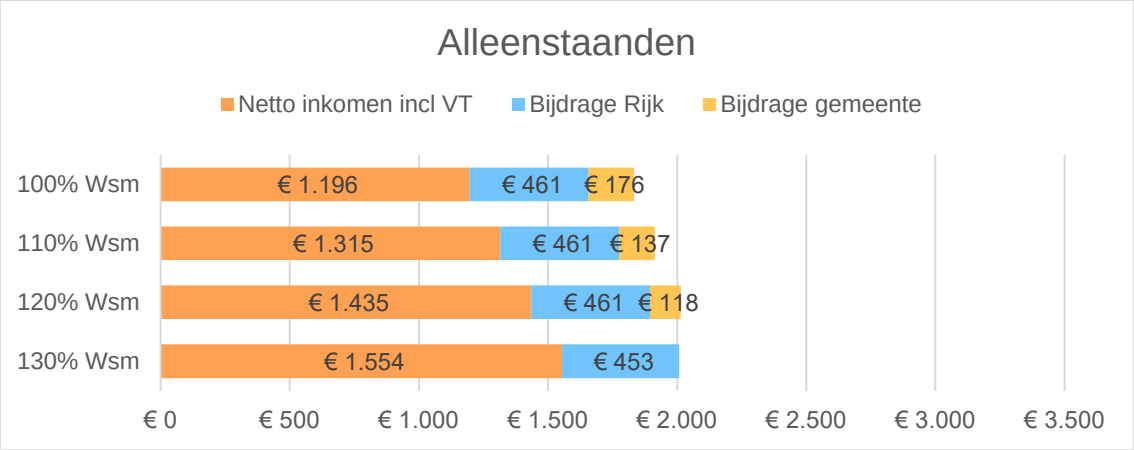
Tabel B6.1 Gemeentelijke minimaregelingen in Midden-Delfland

Soort regeling	Inkomensgrens t.o.v. Wsm 2023	(Maximaal) bedrag
Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen	100% Wsm	Afvalstofheffing *Eenpersoonshuishouden:* €259,20 *Meerpersoonshuishouden:* €343,90 Rioolheffing €209,40
Individuele inkomenstoeslag (incl. referteperiode)	Drie jaar of langer tot 105% Wsm	*Gehuwden:* 37% van de voor hen geldende bijstandsnorm. *Alleenstaande ouders:* 51% van de voor hen geldende bijstandsnorm. *Alleenstaanden:* 40% van de voor hen geldende bijstandsnorm.
Collectief aanvullende zorgverzekering	120% Wsm	• AV-Standaard: €161,50 zonder korting en €151,50 met korting (€10) • AV-Top: €180,50 zonder korting en €170,50 met korting (€10)
Bijzondere bijstand: • Schoolkosten • Sociale participatie 18+	110% Wsm	Schoolkosten Basisschool: €100,- Voortgezet onderwijs: €250,- Sociale participatie (18 jaar en ouder) €225,- per persoon per jaar
Jeugdfonds Sport en Cultuur	120% Wsm	• Sport: €250,- • Cultuur: €450,-
Energietoeslag	120% Wsm	€1.300,-
Niet meegenomen in de berekeningen		
Bijzondere bijstand: • Peuterspeelzaal • Zwemles • Fiets • Computer • Overig	110% Wsm	Situatieafhankelijk
Individuele studietoeslag	Specifieke doelgroep	N.v.t.

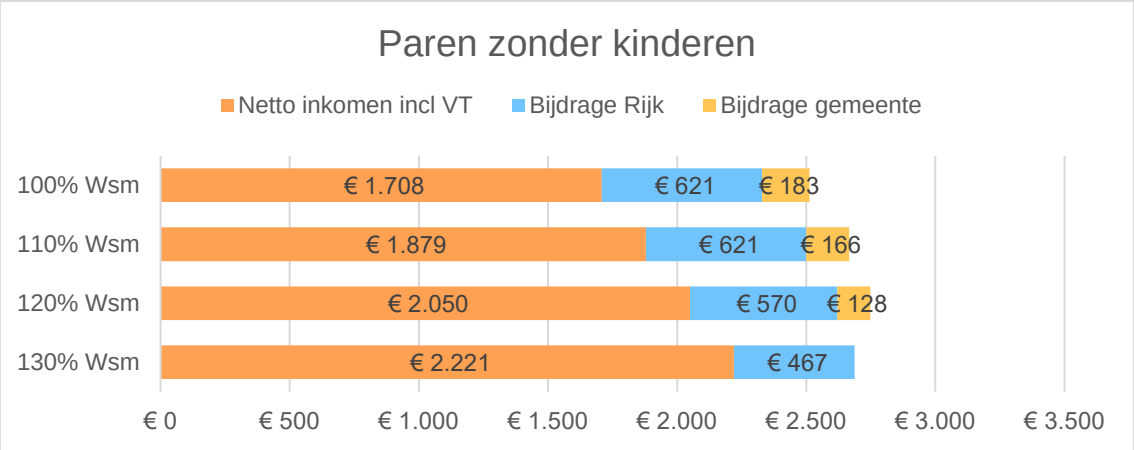
Bijlage 7. Opbouw totaal inkomen 100 tot 130% Wsm

In deze bijlage geven we de opbouw van het totaal inkomen uit paragraaf 5.4 grafisch weer.

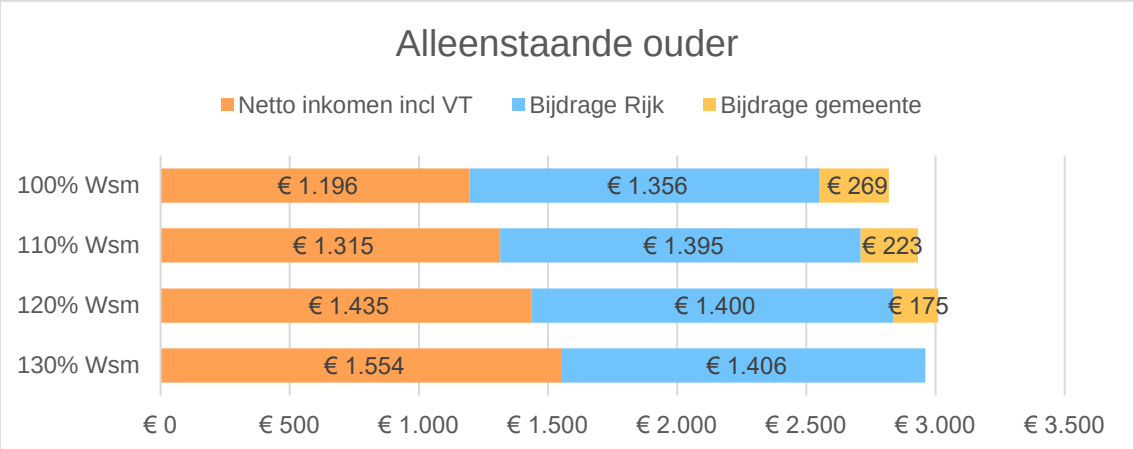
Figuur B7.1 Inkomensvooruitgang na werkaanvaarding, alleenstaande

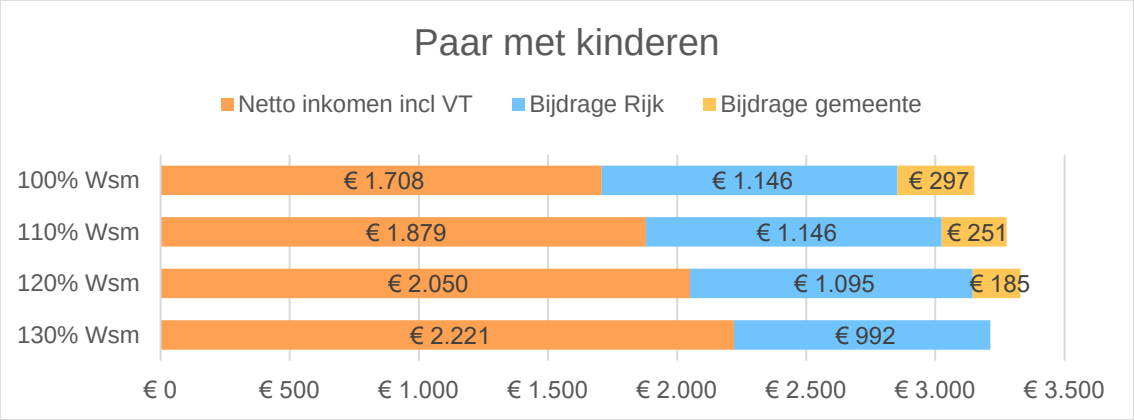
Figuur B7.2 Inkomensvooruitgang na werkaanvaarding, paar zonder kinderen

Figuur B7.3 Inkomensvooruitgang, alleenstaande ouder met twee kinderen (8 en 13 jaar)

Figuur B7.4 Inkomensvooruitgang na werkaanvaarding, paar met twee kinderen (8 en 13 jaar)

Bijlage 8. Financieel maandoverzicht

In deze bijlage staat per huishoudtype het financieel maandoverzicht. De tabellen geven een overzicht van de maandelijkse inkomsten en uitgaven, bij gebruikmaking van alle landelijke en lokale regelingen. De bedragen die horen bij de huishoudelijke uitgaven en reserveringsuitgaven zijn afkomstig van het Nibud.

Tabel B8.1 Alleenstaande zonder kinderen, niet AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	Langdurige minima 100%
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.196	1.315	1.435	1.554	1.196
Bijdragen Rijk					
Huurtoeslag	307	307	307	299	307
Zorgtoeslag	154	154	154	154	154
Totaal bijdragen Rijk	**461**	**461**	**461**	**453**	**461**
Totaal inkomsten	**1.657**	**1.776**	**1.896**	**2.007**	**1.657**
Uitgaven					
Huur	576	576	576	576	576
Gas, water, elektra	147	147	147	147	147
Telefoon, internet en televisie	73	73	73	73	73
Gemeentelijke heffingen	39	39	39	39	39
(Collectief aanvullende) zorgverzekering	162	162	162	162	162
Overige verzekeringen	23	23	23	23	23
Vervoer	18	18	18	18	18
Reserveringsuitgaven	204	204	204	204	204
Huishoudelijke uitgaven	286	286	286	286	286
Werkgerelateerde uitgaven	0	70	70	70	0
Totaal uitgaven	**1.528**	**1.598**	**1.598**	**1.598**	**1.528**
Budget exclusief regelingen gemeente	**129**	**179**	**298**	**410**	**129**
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	39	0	0	0	39
Korting collectief aanvullende zorgverzekering	10	10	10	0	10
Individuele inkomenstoeslag	0	0	0	0	40
Energietoeslag	108	108	108	0	108
Sociale participatie	19	19	0	0	19
Totaal regelingen gemeente	**176**	**137**	**118**	**0**	**216**
Budget inclusief regelingen gemeente	**305**	**316**	**416**	**410**	**345**
Vrije bestedingen	110	110	110	110	110
Restant	**195**	**206**	**306**	**300**	**235**

Tabel B8.2 Paar, niet AOW-gerechtigd, geen kinderen

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	Langdurige minima 100%
Inkomsten					
Netto-inkomen incl VT	1.708	1.879	2.050	2.221	1.708
Bijdragen Rijk					
Huurtoeslag	356	356	327	264	356
Zorgtoeslag	265	265	243	203	265
Totaal bijdragen Rijk	**621**	**621**	**570**	**467**	**621**
Totaal inkomsten	**2.329**	**2.500**	**2.620**	**2.688**	**2.329**
Uitgaven					
Huur	652	652	652	652	652
Gas, water, elektra	191	191	191	191	191
Telefoon, internet en televisie	87	87	87	87	87
Gemeentelijke heffingen	17	17	17	17	17
(Collectief aanvullende) zorgverzekering	323	323	323	323	323
Overige verzekeringen	37	37	37	37	37
Vervoer	37	37	37	37	37
Reserveringsuitgaven	317	317	317	317	317
Huishoudelijke uitgaven	516	516	516	516	516
Werkgerelateerde uitgaven	0	70	70	70	0
Totaal uitgaven	**2.177**	**2.247**	**2.247**	**2.247**	**2.177**
Budget exclusief regelingen gemeente	**152**	**253**	**372**	**440**	**152**
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	17	0	0	0	17
Korting collectief aanvullende zorgverzekering	20	20	20	0	20
Individuele inkomenstoeslag	0	0	0	0	53
Energietoeslag	108	108	108	0	108
Sociale participatie	38	38	0	0	38
Totaal regelingen gemeente	**183**	**166**	**128**	**0**	**236**
Budget inclusief regelingen gemeente	**335**	**418**	**501**	**440**	**388**
Vrije bestedingen	176	176	176	176	176
Restant	**159**	**242**	**325**	**264**	**212**

Tabel B8.3 Alleenstaande ouder, niet AOW-gerechtigd, met 2 kinderen (8 en 13 jaar)

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	Langdurige minima 100%
Inkomsten					
Netto-inkomen incl. VT	1.196	1.315	1.435	1.554	1.196
Bijdragen Rijk					
Huurtoeslag	356	356	356	356	356
Zorgtoeslag	154	154	154	154	154
Combinatiekorting	0	39	45	50	0
Kinderbijslag	238	238	238	238	238
Kindgebonden budget	608	608	608	608	608
Totaal bijdragen Rijk	**1.356**	**1.395**	**1.400**	**1.406**	**1.356**
Totaal inkomsten	**2.551**	**2.710**	**2.835**	**2.960**	**2.551**
Uitgaven					
Huur	652	652	652	652	652
Gas, water, elektra	223	223	223	223	223
Telefoon, internet en televisie	87	87	87	87	87
Gemeentelijke heffingen	46	46	46	46	46
(Collectief aanvullende) zorgverzekering	162	162	162	162	162
Overige verzekeringen	29	29	29	29	29
Onderwijs	56	56	56	56	56
Kosten BSO	0	38	38	58	0
Vervoer	42	42	42	42	42
Reserveringsuitgaven	308	308	308	308	308
Huishoudelijke uitgaven	523	523	523	523	523
Werkgerelateerde uitgaven	0	70	70	70	0
Totaal uitgaven	**2.128**	**2.236**	**2.236**	**2.256**	**2.128**
Budget exclusief regelingen gemeente	**424**	**474**	**599**	**705**	**424**
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	46	0	0	0	46
Korting collectief aanvullende zorgverzekering	10	10	10	0	10
Individuele inkomenstoeslag	0	0	0	0	51
Jeugdfonds Sport en Cultuur	56	56	56	0	56
Energietoeslag	108	108	108	0	108
Schoolkosten	29	29	0	0	29
Sociale participatie	19	19	0	0	19
Totaal regelingen gemeente	**269**	**223**	**175**	**0**	**319**
Budget inclusief regelingen gemeente	**692**	**696**	**774**	**705**	**743**
Vrije bestedingen	227	227	227	227	227
Restant	**465**	**469**	**547**	**478**	**516**

Tabel B8.4 Paar, niet AOW-gerechtigd, met 2 kinderen (8 en 13 jaar)

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	Langdurige minima 100%
Inkomsten					
Netto-inkomen incl VT	1.708	1.879	2.050	2.221	1.708
Bijdragen Rijk					
Huurtoeslag	356	356	327	264	356
Zorgtoeslag	265	265	243	203	265
Combinatiekorting	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	238	238	238	238	238
Kindgebonden budget	287	287	287	287	287
Totaal bijdragen Rijk	**1.146**	**1.146**	**1.095**	**992**	**1.146**
Totaal inkomsten	**2.854**	**3.025**	**3.144**	**3.212**	**2.854**
Uitgaven					
Huur	652	652	652	652	652
Gas, water, elektra	253	253	253	253	253
Telefoon, internet en televisie	101	101	101	101	101
Gemeentelijke heffingen	46	46	46	46	46
(Collectief aanvullende) zorgverzekering	323	323	323	323	323
Overige verzekeringen	41	41	41	41	41
Onderwijs	56	56	56	56	56
Kosten BSO	0	0	0	0	0
Vervoer	61	61	61	61	61
Reserveringsuitgaven	417	417	417	417	417
Huishoudelijke uitgaven	646	646	646	646	646
Werkgerelateerde uitgaven	0	70	70	70	0
Totaal uitgaven	**2.595**	**2.665**	**2.665**	**2.665**	**2.595**
Budget exclusief regelingen gemeente	**258**	**359**	**479**	**547**	**258**
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	46	0	0	0	46
Korting collectief aanvullende zorgverzekering	20	20	20	0	20
Individuele inkomenstoeslag	0	0	0	0	53
Jeugdfonds Sport en Cultuur	56	56	56	0	56
Energietoeslag	108	108	108	0	108
Schoolkosten	29	29	0	0	29
Sociale participatie	38	38	0	0	38
Totaal regelingen gemeente	**297**	**251**	**185**	**0**	**350**
Budget inclusief regelingen gemeente	**556**	**610**	**664**	**547**	**608**
Vrije bestedingen	309	309	309	309	309
Restant	**247**	**301**	**355**	**238**	**299**

Tabel B8.5 Alleenstaande, AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Inkomsten				
Netto-inkomen incl VT	1.331	1.464	1.597	1.730
Bijdragen Rijk				
Huurtoeslag	309	309	302	246
Zorgtoeslag	154	154	154	154
Totaal bijdragen Rijk	**463**	**463**	**456**	**400**
Totaal inkomsten	**1.794**	**1.927**	**2.053**	**2.130**
Uitgaven				
Huur	576	576	576	576
Gas, water, elektra	180	180	180	180
Telefoon, internet en televisie	73	73	73	73
Gemeentelijke heffingen	39	39	39	39
(Collectief aanvullende) zorgverzekering	181	181	181	181
Overige verzekeringen	13	13	13	13
Vervoer	15	15	15	15
Reserveringsuitgaven	207	207	207	207
Huishoudelijke uitgaven	284	284	284	284
Totaal uitgaven	**1.568**	**1.568**	**1.568**	**1.568**
Budget exclusief regelingen gemeente	**225**	**358**	**485**	**562**
Regelingen gemeente				
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	39	0	0	0
Korting collectief aanvullende zorgverzekering	10	10	10	0
Individuele inkomenstoeslag	0	0	0	0
Energietoeslag	108	108	108	0
Sociale participatie	19	19	0	0
Totaal regelingen gemeente	**176**	**137**	**118**	**0**
Budget inclusief regelingen gemeente	**402**	**496**	**603**	**562**
Vrije bestedingen	110	110	110	110
Restant	**292**	**386**	**493**	**452**

Tabel B8.6 Paar, AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm
Inkomsten				
Netto-inkomen incl VT	1.807	1.988	2.169	2.349
Bijdragen Rijk				
Huurtoeslag	358	358	357	311
Zorgtoeslag	265	263	239	214
Totaal bijdragen Rijk	**623**	**621**	**596**	**525**
Totaal inkomsten	**2.430**	**2.609**	**2.765**	**2.874**
Uitgaven				
Huur	652	652	652	652
Gas, water, elektra	234	234	234	234
Telefoon, internet en televisie	87	87	87	87
Gemeentelijke heffingen	17	17	17	17
(Collectief aanvullende) zorgverzekering	361	361	361	361
Overige verzekeringen	17	17	17	17
Vervoer	31	31	31	31
Reserveringsuitgaven	319	319	319	319
Huishoudelijke uitgaven	512	512	512	512
Totaal uitgaven	**2.231**	**2.231**	**2.231**	**2.231**
Budget exclusief regelingen gemeente	**200**	**378**	**534**	**644**
Regelingen gemeente				
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	17	0	0	0
Korting collectief aanvullende zorgverzekering	20	20	20	0
Individuele inkomenstoeslag	0	0	0	0
Energietoeslag	108	108	108	0
Sociale participatie	38	38	0	0
Totaal regelingen gemeente	**183**	**166**	**128**	**0**
Budget inclusief regelingen gemeente	**383**	**544**	**662**	**644**
Vrije bestedingen	176	176	176	176
Restant	**207**	**368**	**486**	**468**

Bijlage 9. Afkortingen

Tabel B9.1 Afkortingenlijst

Afkorting	
AOW	Algemene Ouderdomswet
BRP	Basisregistratie Personen
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CPB	Centraal Planbureau
SHV	Schuldhulpverlening
VT	Vakantietoeslag
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wsm	Wettelijk sociaal minimum
WSNP	Wet schuldsanering natuurlijke personen
WW	Werkloosheidswet
ZZP	Zelfstandige zonder personeel